

22. DECEMBER DAN JUGOSLOVANSKE ARMADNE

Cas, ki smo ga preživeli od prvega dne udara fašističnih hord v našo zemljo pa do prvih naših novih tovarn in električnih hidrocentral, ki smo jih zgradili po zamagi nad tem najhujšim sovražnikom človeštva, je kratek po merilu časovnega razvoja — po merilu zgodovine naših narodov pa velik in tako izpolnjen z usotnimi dogodki, kakor malokatero obdobje naše zgodovine sploh. Dogodki, ki smo jih preživeli v tej kratki dobi, so tolikšnega pomena, da so odmevali preko naših meja, postali so merilo moči prerajenih narodov Jugoslavije in postali so svetli vzgledi za vse narode v Evropi in po vsem svetu, ki so takrat preživljali enako usoto kakor mi pod peto okupatorja. Vse do takrat, dokler se

nimi okupatorji naše zemlje ter z vsemi domačimi izdajalci, ker so bili potepali vest in poštenje, domovino in narod za kavec oblasti, za lire in marke. Ko so zagrmeli prve partizanske puške, se je apor zaslužjenih narodov širil vse bolj in bolj od vasi do vasi, od pokrajine do pokrajine v mogočnem odpor, ki je sprožil kakor nezadržan plaz vse poštene in zavedne patriote naših narodov v tisto nepremagljivo silo naše vojske, ki je dobila dne 22. decembra 1941 prvo, vojaško strnjeno obliko s proletersko brigado, katero je tovariš Tito formiral v Rudem iz srbskih in črnogorskih partizanskih odredov. Narodnoosvobodilna vojska je štela maja meseca leta 1944. že okrog 300.000 borcev. Prav takrat

je bila to silna volja naših narodov in sklep, da rajši umro z orožjem v roki, kot da bi bili sužnji fašističnih osvajalcev. Drugič je bila to globoka vera v zmago zaveznikov s Sovjetsko zvezo na čelu. Tretjič: v razvoju te orjaške nenake borbe se je ustvarjala in rasla naša junakiška Narodnoosvobodilna vojska, ki je iz največjih bitk prišla še močnejša in še bolj trdna.

Po ogromnih pripravah vseh vrst najpametnejšega orožja je spomadi 1942 poskušal okupator enkrat za vselej uničiti slovenske partizane. S tanki, s topovi in avijoni ter s pomočjo domačih izdajalcev so započeli Italijani roško ofenzivo. Požgali so neštete vasi, poklali na stotine neoboroženih mož, žena in otrok, napolnili so ječe in koncentracijska taborišča z deset tisoči naših ljudi — iz vsega tega bobnenja in klanja pa so zrastle že jeseni leta 1942. prve slovenske brigade in kaj kmalu divizije in korpusi.

Le kako je potem razumeti tole: Sovražnik je organiziral od časa do časa ofenzive ogromnega obsega za uničenje partizanske vojske — naša vojska pa je rasla in se krepila po vsaki ofenzivi bolj in bolj? Le kako je razumeti, da narodi Jugoslavije v tej domovinski osvobodilni borbi nikdar niso omagali, niso opanjali, čeprav je bilo na tisoče vasi uničenih in žrtvovanih vsak dar nešteto najdragocenejših življenj?

Ja silna moč preroda naših narodov, ki so tako brez vsakega truma trdno verovali v zmago pravične vojne, leži v nerazrušljivi povezanosti vojske in zaledja, kapti vojska in zaledje sta bila ena sama strujena oblika boričih se ljudskih množic, prav za prav ena sama fronta, kjer je vse sodelovalo za dosego istega cilja. Oborožena vojska je tolkla okupatorja in ga uničevala na vsakem koraku, četirila je vasi in osvobodjene pokrajine zaledje pa je to vojsko hranilo, negovalo, ji ločilo rane in utrjevalo v osvobojenih krajih pridobitve njenih zmag. Zlasti pa je krepilo to verovanje v zmago, ki priti mora, vedno bolj iz krvi rastoče bratstvo in enotnost vseh narodov Jugoslavije — tista največja pridobitev naših narodov, katere zagon in

Vrhovni komandant naših oboroženih sil maršal Tito

Odredba vrhovnega komandanta oboroženih sil in ministra za narodno obrambo FLRJ o prazniku JA

Dne 22. decembra 1941. leta je bila v mestu Rudem z ukazom vrhovnega staba partizanskih odredov Jugoslavije formirana I. proletarska narodno-osvobodilna udarna brigada. Na ta dan je bil ustanovljena prva regularna enota narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov, ki je odigrala pomembno vlogo v veliki osvobodilni borbi naših narodov in pri ustvarjanju ter graditvi naše slavne Jugoslovanske armade.

Da bi ostal v trajnem spominu dan ko je bila formirana prva enota naše armade, da bi se vodstvo in borci Jugoslovanske armade ter naši narodi vzgledali na nešteto primerih predanosti ljudstvu, junastvu in samopožrtvovalnosti,

odrejam:

da se 22. december — dan formiranja I. proletarske narodno-osvobodilne udarne brigade — praznuje v vsej Armadi kot praznik Dan Jugoslovanske armade.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
20. X. 1947. leta.
Vrhovni komandant oboroženih sil in minister za narodno obrambo FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito

ni nas človek vzgel z golimi rokami na slovo fašistično zver, ki se je takrat zela nepremagljiva, nas stali svet skorajda ni poznal. Vse to takrat smo bili v očeh ostalega sveta več ali manj nekulturni balkanski narodi, s katerimi so igrali domači in tuji izkoriščevalci družbeno-hazarne igre za svoje nenasišne mulhe napokolonialni domorodci z domačimi vladnik-lukami, ki so igrali po gibih in volji velobank zapajala vse tiste vloge, ki so tako priljubljene v programih vseh protiljudskih režimov: kralje in cesarje, dvorne narce, škote in papeže, karvimirane generale in vojvode, žandarje in izolatnce ter kranike in čete na koncu koncev človeka, s katerim so se vsi ti poigravali kakor mačka z mišo. S to stvarjo pri nas je bilo prav tako, kar danes nastane že ooli brez vsakega sramu in prikrivanja na Grškem, v Turčiji, v Italiji in na Francoskem in vsepovsod tam, kjer ljudstvo ni dovolj odločno zavzelo svojo usodo v svoje roke.

Prav te dni, ko praznujemo dan naše ljudske armade, se vršijo po vsej naši zemlji ustanovne skupščine Zveze borcev, tistih ljudi, ki so z orožjem v roki ali na kak drug način sprejeli naše odločeno bojno življenje in smrt z vsemi fašistič-

ki maršal Tito napisal za ameriški tisk članek »Borba narodov zaslužene Jugoslavije«, v katerem pravi med drugim: »V teh treh letih nadčloveške borbe smo vzdržali takle napore in se borili pod takimi pogoji, da podobnih vzgledov najbrž ni v zgodovini. Bili smo majhna oaza v evropski hitlerjevski trdnjavi in velikanška sovražna sila je stalno poskušala, da bi nas uničila. Toda kaj je bilo to, kar je preprečilo Hitlerjeve načrte? Prič

Borci v prekomorske korakajo skozi špatis civilnega prebivalstva

smisel sta povzročala v borbi največje uspehe — tista največja pridobitev, na kateri danes rase moč in sila nove, Titove Jugoslavije.

Toda ves naš odpor in vse naše žrtve bi bile zaman, če bi ne črpala naša vojska svojih neustrašenih sklepov in podtrgov iz globlin največjih težav ljudskega človeka, ki mu jih je Partija zapisala na zastavo, ko ga je povedla v to naravno človeško borbo. Partija je imela or-

Na pohodu čez reko

ganiziran vojni komite že od leta 1940, s tovarišem Titom na čelu. Komaj tri mesece po aprilski katastrofi, v začetku junija 1941, so organizirani vojni čolbi začeli borbo po vsej naši deželi. Po svetlem zgledu in vzpodbudi herojske Rdeče armade se je pohod naše vojske pretvoril v združen pohod vsega naprednega človeštva proti fašističnemu barbarstvu za svobodo in enakopravnost narodov ter za resnične demokracije, svobodno ljudstvo — torej za samoodločno slovenskega naroda za resnično ljudsko demokracijo, za uničenje vseh imperialističnih teorij, za bratstvo med narodi in ljudmi, za uničenje temeljnih vzrokov, ki vodijo k imperialističnim vojnam, za srečnejšo bodočnost človeštva.

Obkrožena z idejami, ki jih je v srce človekoto vsa il narode prijetelj vseh zavranih in ponižanih — veliki Lenin — ter idejami, ki

jih je uresničila Oktobrska revolucija, je hodila naša vojska od zmage do zmage s tovarišem Titom na čelu, ki je slehernemu nasemu borcu s svojimi vzgledi junastva, požrtvovalnosti, neomaganega dela, neomajne zvestobe domovini in tovarištvu simbol naprednega borca in patriota.

Dan Jugoslovanske ljudske armade praznujemo v dnevi, ko zaključujemo prvo leto naše prve gi-

gantske gospodarske petletke. Naša ljudska armada je najbolj čvrsta opora svobode in neodvisnosti naše domovine in čvar pridobitev veličastne borbe naših narodov. Kakor smo ob vstopu v borbo obljubili domovini neomajno zvestobo in odločno vztrajanje do zmagovitega konca borbe, tako zagotavljamo vsi člani delavske armade ob dnevu največjega praznika naše vojske, da smo sprejeli elektrifikacijo in industrializacijo kot bojni klic delavskega razreda, kot najzvestejšo obljubo Partiji in tovarišu Titu, ker se zavedamo, da raste s petletko tudi moč naše vojske, v kateri stoji vedno pripravljeni sinovi naših delavcev in kmetov, sinovi punaških borcev naše največje prižetkušnje.

Naj živi naša slavna, herojska Jugoslovanska ljudska armada!
Naj živi njen ljubljeni vrhovni komandant maršal Tito!

Angleški lev

V letu 1947 so se nad Anglijo in tudi nad Londonom pogosto abirali težki oblaki, ki so posebno v letošnjih avgustovskih dneh viseli nad angleškim parlamentem, ko je angleški ministrski predsednik Attlee nastopil z vladnim programom o ozdravljenju narodnega gospodarstva v obliki posebnega načrta, ki ga je izdelala vlada. Toda skozi megle obljub je bil istočasno, za vsakega, ki je bil javljen že tudi poziv za nove žrtve, katere bodo morale doprinesiti široko množico angleškega delovnega ljudstva.

Vsi listi, razen skrajne desnice, ki so pisali takrat o teh težavah, so vsi brez izjeme opozarjali na to, kar je zamolčan ministrski predsednik: pisali so o oblasti ameriškega dolarja, ki je vdrl v Anglijo.

Ze proti koncu vojne so kazali vsi znaki, kako brede Anglija v vedno večje gospodarske odvisnosti Združenih držav Amerike. Po vojni se gospodarske prilike niso izboljšale nasprotno celo poslabšale so se in lahuristična vlada, ki je nadaljevala politiko Churchillovega kabineta, je samo na videz izvršila demobilizacijo dejanske pa je na tisoče mladih zdravih ljudi katere je tako krvavo potrebovala v industriji. Še nadalje držala pod orožjem in plačevala za nje ogromne vsote. Zaradi zao-tarjajoče industrije, ki ni mogla kriti potreb, ker je primanjkovalo delovne sile, so priskočili na pomoč ameriški bančniki in odobrili Angliji ogromne posojila z namenom da bodo napravili potrebne kupitve in s tem dobili kontrolo nad angleškim gospodarstvom. In res! Pozojila so bila takšna, da je morala Anglija kupovati ogromne količine natečnega blaga samo v ZDA. Razumljivo je, da so cene temu blagom določili ameriški monopolisti po svoji volji jih zamo- no državljem za tetrat in tako po- skrbeli, da je bilo odobreno posojilo samo in da so mestni deželiki nanotili njihove žepce, ko je s po- daritvijo blaga zgrubilo skora polovico svoje vrednosti.

Toda ne samo to, da je Anglija napram ZDA je šla celo tako daleč, kolikorvala v ZDA blago, ki za ni imela doma. Njena gospodarska odvisnost da je angleško časopisje pisalo o sod- ritih, ki so dobila naziv znahtna nepravilnost. V tem je obstajala ta tajnost: znahtna nepravilnost? V tem, da so ZDA vrzale nafte in bi zato lahko imeli rok, ko je morala za njo pla- čevati trikratno vrednost ameriškim koncernom.

Ameriški dolarji so prignali Angli- jo in jo spodrivajo danes iz njenih

gospodarskih položajev na obeh stran- nosh zemeljske oble. Pregnali so jo iz držav Latinske Amerike, iz Turčije, Egipta, Japn, ke in še od marsikje drugod. Finančnim moštem ZDA je bilo to potrebno, da se dobijo tako proste roke v angleških kolenjnih in dominionih.

Marshallov načrt — otrok ameriških monopolistov — izpodriva Anglijo tudi z njenih evropskih položajev. In to je bilo treba po načrtih ameriških imperialistov razbiti enotnost evropskega gospodarstva, na to hlapčevsko vlogo po naročilu dolar-kih gospodar-jev prevzel nihče drugi, kakor angleški zunanji minister Bevin, ki je imel nalogo, da prepriča evropske narode o prednosti ameriškega gospodarstva, vlogo je prevzel, ker si je obetal, da bo njemu padel pad najbolji masten kos z gospodke mize. Toda bridko je bilo razočaranje in streznjenje je pri- šlo nepričakovano, ko je ameriški ministrski predsednik Truman objavil, da ne nameravajo ZDA nuditi v prvi vrsti pomoči Angliji ampak Nemčiji.

Angleški lev, katerega so vpregli ameriški finančniki v svoj imperia- listični voz, je zato udano in pokorno vlekel njihov voz po odrejeni poti. Skušal je sicer enkrat med tem kre- niti na stran pot, ko je bilo govora o nacionalizaciji težke industrije žele- za in jekla, toda zapovedni glas nje- ravih gospodarjev enkrat oceanu iz ZDA je ukročil angleškega leva in prišilil, da je Anglija spet dovolila svobodno trgovino, kar je pomenilo: nobene nacionalizacije, ampak popol- noma svobodne roke vsem veleindu- strialnim monopolistom! V zvezi s tem je bila reorganizirana vlada in nov kabinet kakor so ocenili nekateri an- gleški listi je še bolj osavil na desno.

Položni Anglije postaja tudi danes, ke se rešuje nemško vprašanje, ne- nastan in pod- n. V združenih an- glo-ameriški coni že danes popolnoma in v celoti gospodarijo Američanci, ki se se do- lej najbolji koristili z naprava- mi podjetij, katere so demontirali, in niso imela ta podjetja nišesar. Na se podjetja izrazito voja- škega značaja iz katerih bočijo ZDA skrbnega z nem- lino vaimo industrije ustvariti v zapadni Evropi vojaške in- dustrijske baze, ki bi jim naj služile nove vojaške podrtve proti drža- vam nove demokracije.

Angleški lev na kljub temu, da za povsod izpodriva ameriški kapital že vsa- da, ni vdana vložu njihov im- perialistični voz po poti, ki bo tudi Anglija prej ali slej pripeljal do po- spolnega razpada. Njena zloma in uni- čenja kajti ameriškim imperialistom je Anglija za uspešnost njihovih osvobodilnih načrtov kot konkurent prav tako nanoti, kakor so jim nanoti vzhodne demokracijske države, čeprav že danes angleški politiki trobijo v njihov rog.

Konferenca štirih ministrov za zunanje zadeve v Londonu je prekinila z delom

Krivda za prekinitev razgovorov pada na ZDA, Anglijo in Francijo

V ponedeljek je konferenca štirih zunanjih ministrov v Londonu zašla v mrtvo točko in dosegla svojo krizo. Medtem ko so razgovori v prvem tednu potekali povoljno, je v opazovalcih, ki so sledili tej konferenci od blizu, vsakim tednom vedno bolj dozore- valo prepričanje, da trije zunanji mi- nistri: Marshall, Bevin in Bidault čakajo samo na ugoden trenutek, ko bodo razbili konferenco. Že ob koncu prejšnjega tedna so vse okoliščine go- vorile, da je konferenca zašla v po- ložaj, ki je kazal na zadržan konec. Še je obstajalo upanje, da se bodo raz- govori lahko nadaljevali. Toda, čedalje bolj, ko so ministri pretresali vpraša- nja o gospodarski in politični ureditvi Nemčije, bolj in bolj neprijetna je po- stajala konferenca za ameriško dele- gacijo, ki je čutila, da bi jo nadaljnji razgovori utegnili privedi do obvez, katere ne bi bile v skladu z njihovimi načrti o politični razdelitvi in gospo- darski ureditvi Nemčije.

Potem, ko je delegacija Sovjetske zveze na seji, ki se je vršila prejšnji petek, obrazložila svoje stališče v po- gledu reparacij in zavrnila zahtevo, ki jo je postavil Marshall, da se Sovjet- ska zveza odreče reparacijam v korist ameriških in angleških bančnikov, in ko je Marshall začutil, da bi enotna Nemčija s centralno nemško vlado, kakor je predlagal Molotov, pomenila nevarnost za ameriške tovarnarje, ker bi se takšna Nemčija lahko gospodarsko osamosvojila, si uredila industrijo po svojih potrebah, ko ne bi več ku- povala blaga, a kakršnim sedaj zalaga- ju njihova tržišča ameriški tovarnarji in bi lahko postala resen konkurent ameriški ind. triji je smatral ameriški zunanji minister Marshall da je zrišeli trenutek, ko je treba konferen- so, ki naj bi privedla do nove pogodbe z Nemčijo, prekiniti, ker bi vsako nadaljnje razpravljanje o tem lahko privedlo do obvez, katere ameri- škim finančnikom ne bi šle v račun. Zato je objavil prekinitev konference za nedoločen čas. S tem sta soglašala tudi Bevin in Bidault, ki sta mu ves čas zveste prikimala. Čeprav je Mo- lotov v imenu sovietske delegacije še enkrat poudaril nujnost, da konfe- renca vendar reši nalogo, zaradi kate- re se je sestala.

Konferenca se je razbila. Kdo jo je

razbil, zakaj se je razbila in mar res zato, ker ni bilo nobenega načina več, da bi ministri dosegli sporazum? Kon- ferenca je razbil Marshall, razbila sta jo Bevin in Bidault, ker so vsi trije že s takšnimi načrti, da ta konferenca ne sme prinesiti nobenih zaključkov, prišli na to konferenco. Razbili so jo zato, ker hočejo ZDA ustvariti v za- padni Nemčiji vojaške baze ameriškega imperializma, ker hočejo doljeno Nemčijo, da bi lahko razvili in obno- vili vojno industrijo in je vključili v Marshallov plan. Sedaj, ko je bila kon- ferenca prekinjena, ameriški imperia- listi odkrito govorijo o tem in niti ne prikrivajo več teh svojih osvajaških teženj. In če bi kdor koli okrog Mar- shalla, Bevina ali Bidaulta skušal trditi, da je za neuspeh te konference le delno kriva sovietska delegacija, ta ne bo mogel preke dejstva, da je baš Molotov na tej konferenci vložil največ naporov zato, da bi konferenca rešila to, kar že dve leti in pol vnem- mirja ne le Nemčije in vso Evropo, ampak ves svet.

To, kar je predlagala in brasila sovietska delegacija z Molotovim na čelu, je bila osnova, na kateri bi bil mogoč sporazum, če bi ostale delega- cije mišle prav tako pošteno in ne bi prikrivale zahrbitnih načrtov. Da so neuspeh te konference pripravile že vnaprej ZDA, Anglija in Francija, potrjuje še to, da je v ameriških ban- kah že natiskan nov denar za za- padno nemško državo, da je ameriški general Clay že določen, da postane gospodarski oblastnik nad zapadno Nemčijo, o čemer je on sam že ob- vestil predsednike državnih vlad v zvezi ameriški coni na posvetovanju v Frankfurtu na Majni in jim sporočil, da bo načrt o ustanovitvi zapadne nemške države obkrožen že konec tega meseca in končno, da je priprav- ljen že tudi načrt ustave za »časno tri censke zveze.«

To so dejstva, ki govore, kdo nosi odgovornost za prekinitev londonske konference in v tej smeri bo šel v prihodnjih dneh in tednih tudi razvoj dogodkov, pred demokracijskimi silami Nemčije pa stoji naloga, da prestraže- jo udarec, katerega so jim pripravili ameriški imperialisti in ga napravijo neučinkovitim.

Sedanji francoski oblastniki prodajo neodvisnost in svobodo Francije

Polne tri tedne so trajale stavke v Franciji, ko je francoski delavski raz- red uporno branil svoje pravice. Na podlagi sklepa, ki sta ga izdali Gene- ralna konferenca dela in Generalni stavkovni komitet, so se stavkoviči potem ko je vlada ugodila zahtevam francoskih delavcev ko je obljubila, da bo povzela plače za 22 odstotkov vsem delavcem ne glede na to ali so stavkali ali ne, in ko je obljubila, da bo izplačala delno odškodnino stavk- jočim in zagotovila, da bo preprečila dviganje cen zopet vrnila na delo.

V borbi proti francoskim delavcem so se vladna reakcija in de Gaulleovi pristaji pasluževali najbolji podlih sredstev. Naroden atentati na vlado, trzanje telefonskih žic in podobno so bili vzrok, da so zaradi njih lahko obtožili francoske delavce, ki so stavka- li. Na deset in deset tisoče najetih vojakov, večinoma Nemcev iz bivših SS oddelkov poljskih beguncev — voj- nih zločincev in drugih je napadalo davkoplač. Prav v tistih dneh, ko je bilo stavkovno ribenje na višku, je prišel v Pariz tudi ameriški vojni duhovnik Dulles. Glavni namen nje- govega prihoda v Pariz ni bil razgovor s predsednikom francoske vlade Schu- manom, ampak razgovor z Blumom in de Gaulleom. V zaupnem razgovoru z Dullesom je de Gaulle pristal in ob- ljubil, da bo podprl ustanovitev anglo- francosko-ameriškega bloka. Na pod- lagi tega sporazuma bi postala Fran- cija glavna baza za vojaške zvezne Evrope, ZDA pa bi zato opremile

francosko vojsko. Iako se Francija vedno bolj aramotno prodaja Združe- nim državam Amerike in širijo se celo govornice, da bodo bankovci, ki so bili tiskani v ZDA za zapadno Nemčijo, v obdobju tudi v francoski okupacijski coni Nemčije. S tem je Francija pri- stala na ameriški načrt o razdelitvi Nemčije, ne da bi zavarovala svoje gospodarske interese, ki bodo na ta način ogrožene saj je šel de Gaulle še daleč, ko je pristal na ameriško kon- trole Porurja in Dullesu obljubil da se francoska cona Nemčije združi z anglo-ameriško.

Na drugi strani pa je Schumanova vlada v nešteti primerih pokazala da v mednarodnih odnosih slepo sledi ukazom ameriških monopolistov na škodo ljudstva. V odgovor na sovraž- ne izpade k jih je v poslednjem času izvršila francoska vlada proti Sovjet- ski zvezi, je ta odklonila, da bi s Mani francoske delegacije še razgovarjala o sklenitvi trgovinske pogodbe, po ka- teri bi Francija že v kratkem lahko dobila 300.000 ton žita.

Zaradi takšnega svojega zadržanja je Francija izgubila zopet eno možnost, kako bi se preobrnila — in to pot zopet na škodo delovnega ljudstva, za interese ameriških imperialistov. S prekinjenjem stavke bočba franco- skega delovnega ljudstva in preneha- nja Sile delovnega ljudstva, ki so se v tej uporni borbi kalije in poka- zale svojo hrabrost, se bodo sedaj pre- uredile, zbrate in pokazale še večjo moč, strnjenost in enotnost, ko bo pri- šel čas obračuna s tistimi, ki sklepajo kupčije o njih brez njih.

skih učnih knjig, vidi ljudstvo Slo- venske Koroške, da je tudi po kapitu- laciji Nemčije ostala šola za koroške Slovence še vedno tista, kar je bila prikrito v obeh preteklih Avstrijah in odkrito v nacističnem rajhu: Ponem- čevalnica slovenke mladine, leste ve- lenemške napačnosti in zastupjalca- ka mirnega sožitja obeh narodov na osnovi nacionalne strpnosti in medse- bojnega spoštovanja. Zato vidi ljud- stvo Slovenske Koroške rešitev svojih narodnostnih pravic le v priključitvi Slovenske Koroške k FLR Jugoslavi- ji, kjer mu bodo v napredno in demo- kratično ustavo zajamčene vse tiste pravice, katere mu kot narodu pripa- dajo.

V Jugoslaviji je za vsakogar dela in kruha dovoji, v tržaških tovarnah pa vlada mrčivilo in strah pred brezposelnostjo

29. novembra je prispela Jugoslavi- jo na 14dnevni obisk k našim sindi- katom delegacija Enošnih sindikatov Svobodnega tržaškega ozemlja ter s. l. svojim potovanju po Srbiji, Vojvo- dini, Bosni, Hrvatski in Sloveniji ogleda- da življenje pri nas.

Delegacije je vodil Renato Rizzotti, tajnik Enotnih sindikatov železničar-jev in namestnik tajnika Centralnega odbora Enotnih sindikatov STO-ja. Iz njegove izjave predstavnikom jugo- sl. vanskega tiska pred odhodom iz naše države, se jasno vidi, kakšen vtis je napravilo na vse delegacije potovanje po naši državi in obiski v naših tovar- nah, kjer ne vlada nepristen strah pred brezposelnostjo kot v Trstu, temveč velik delovni položaj veselje do dela in zadovoljstvo.

Tov. Renato Rizzotti je med drugim dejal:

»Delegacija Enot- sindikatov Svo- bodnega tržaškega ozemlja, v kateri so mahajajo tako italijanski kot slo- venski in hrvaški delavci je obiskala Jugoslavijo kot gost Centralnega od- bora Enotnih sindikatov. V Beogradu je delegacija obiskala predsednika Centralnega odbora ES Jugoslavije Djura Salaja ter ostale člane Central- neta odbora in preko njih predala po- zdrave delavcev Svobodnega tržaškega ozemlja delavcem nove Jugoslavije. Namen potovanja je bil, da se sezna- nimo s stanjem, v katerem je delovno ljudstvo Jugoslavije, ter da istosčasno obvestimo jugoslovanske tovaršice o socialnem, gospodarskem in politič- nem položaju delavcev Svobodnega tržaškega ozemlja, kjer ameriški imperi- alizem dela z vsemi atomi na tem, da bi oslabil in razdelil vse sin- dikalne organe, ki zastopajo resnične težnje delavskega razreda.

Po prihodu v Beograd se je delega- cija razdelila v več skupin, ki so po- tovale po Srbiji, Bosni, Vojvodini, Hrvatski in Sloveniji. Člani delega- cije so povsod stopili v neposreden stik z delegati tako v podjetjih kakor na mitingih. Lahko smo ugotovili ogromno razlike med stanjem v Trstu in stanjem v Jugoslaviji. Pri vsa del- lavci delajo z vsemi silami za uredni- čenje plana da bi plan preseželi in napravili čim več, medtem ko se pri nas delavci vsak dan boje da niso izvršili že vsa narečila in da jim delo- dajalci ne bi odpovedali. Medtem ko pri vas iščejo delavce, pri nas iščemo dele Medtem ko smo pri delavcih v Jugoslaviji opazili na vsakem koraku veselje in občuti petje, vlada v trža- ških tovarnah mrčivilo. Na vsi poti po Jugoslaviji smo čutili veliko spoštova- nje in navdušenje delavcev za nacijo. Tita in Komunistična partija, katero vodoča in ustvarjalno vlogo smo vi- deli ob vseh manifestacijah. V naj- lepšem spominu nam bo ostala mani- festacija beograjskih delavcev v tram- vajski remizi.

Skupina delegacije je odpotovala iz Beograda v Niš. Kragujevac in Zelen- bik ter si ogledala tudi filmsko me- sto. V tobačni tovarni v Nišu smo bili prijetno iznenadeni, ko smo videli lepa urejena otroška jasli. Člani naše delegacije so v Zrenjaninu, Novem Sadu, in Subotici, Zagrebu, Osijeku, Varaždinu in Karlovcu v Sarajevu, Zenici in Tuzli ter v Mariboru in Kar- lovcu, v Sarajevu Zenici in Tuzli ter v Mariboru in Ljubljani neposredno čutili jedrnatost delovni polet, s katerim delavski razred ustvarja trdne temelje politične in gospodarske ne- odvisnosti Jugoslavije.

Da je Trst industrijsko mesto, vendar njegovih tovarni ni mogoče primerjati s grandioznimi deli, ki se ustvarjajo v Slavostrojstvu in Ljubljani, ki se ustvarjajo v Zelenbiku in drugih krajih Jugoslavije.

Povsod so jugoslovanski delavci po- kazali največje razumevanje za vsa delavska vprašanja. Svobodnega trža- škega ozemlja, kjer se delavski raz- red boji s lakoto ter moralno in ma- terialno bedo, v katero ga silo ameri- ki imperializem. Svoje simo- e ob- delavci Jugoslavije izražali tudi s tem, da so z vseh mitingov poslali resolu- cije Svetovni sindikalni federaciji in znanstveni Zdrženim narodov.

Čutimo globoko hvalečnost do vseh organizacij Enot sindikatov Jugoslavi- je in vseh jugoslovanskih delavcev za pripravo splošnem in izrazno prija- vanjem delavcem Svobodnega tržaške- ga ozemlja, ki morajo v razbi borbi z ameriškim imperializmom še danes doprinesiti največje žrtve za uredi- tenje svojih demokratičnih pravic.

Sole na Slovenskem Koroškem so še vedno ponemčevalnice slovenske mladine

Solstvo Slovenske Koroške ni bilo nikoli v zgodovini zadovoljivo sloven- sko. Velikonemški duh je stremel ved- no za tem, da prodre tudi v koroške sole in si za ta način zgradi kulturni in gospodarski most do ladrianskega morja. Ob nemški okupaciji leta 1938 se je pokazal rezultat koroške šolske politike v vsaj svoji goloti, ko so koroški učitelji strnjeni pozdravili pri- ključitev k nacističnemu rajhu in Hitlerja kot uresničevalca njihovih sto- letnih sanj. Svojo nacistično usmerje- nost je koroško učitelstvo pokazalo posebno še v letih 1941 in 1942, ko se je polnočevitno in prostovoljno prijo- vilo v službo na okupirano gorenjsko in štajersko ozemlje za »utrditev nem- svač.

S tem je koroško učitelstvo poka- zalo, da ni ono samo ponemčevalce slovenske koroške mladine in ostalega prebivalstva, ampak da hoče biti tudi avantgarda velikonemštva na vsem okupiranem slovenskem ozemlju, ka- terega je smatralo za »nemško kulturno področje«.

prav koroško učitelstvo dokazalo svo- je kulturno barbarstvo z zažiganim slovenskih knjig. Tako je bilo sloven- sko solstvo na Slovenskem Koroškem ob zlomu nacizma v maju 1945 popol- noma na tleh.

Navidezna dvojezičnost ureditev šol na Slovenskem Koroškem je bila le pesek v oči našemu življu, ker je zna- lo, da so skočaji bivši nacionalsocia- listi na najrazbiježnejše načine prepra- čiti dvojezični pouk in da poučevajo otroke še vedno razni zagriženi naci- sti, ki niso spremenili svoje miselnosti. Tiste zavedne slovenske učitelje, ki so po lastni iniciativi hoteli izvajati dvo- jezični pouk po predpisih pa deželne šolske oblasti preganjajo, premeščajo in pošiljajo v pokoj.

Vse podporo deželnih oblasti uživa tudi cela vrsta jugoslovanskih, češko- slovaških in madžarskih razseljenec, ki zaradi svoje politične preteklosti se ne upajo nazaj v svojo domovino in ker so med njimi tudi vojni zločinci.

Generallajtnant Arso Jovanović

Ofenziva proletarskih brigad

Odstop partizanskih sil iz Srbije je najnujno vplival na vse operativno področje vzhodno od reke Bosne in Neretve (vzhodna Bosna, Sandžak, Crna gora in Hercegovina). To področje je tvorilo celoto s srbskim, ker so se sile obeh področij nenaslanjale na gorske masive porečja Drine od njenih izvirov v Črni gori pa do izliva v Savo. Iz Srbije je prihajalo orožje, municija in materialna pomoč.

Po umiku naših sil iz Srbije so četniško izdajstvo, teror in pokolj muslimanskega in patriotskega življa sploh povzročili negotovost in zmedo ne samo pri ljudstvu, ampak tudi pri nekaterih partizanskih enotah, in to tem bolj, ker tega podlega izdajstva niso mogle razumeti. Pod vtišom četniškega izdajstva in njihove razkrajajoče propagande so mnogi neodločni elementi v vzhodni Bosni in Sandžaku poslali zbegani ter jeli zapuščati partizanske enidine.

Črnogorske sile v napadu na Plevlje tega mesta niso zavzele in so

industrijske vire. Zato je Prva proletarska brigada konec decembra prodrla na sektor Jahorina—Romanija—Vareš. Druga brigada je ostala, da bi čuvala oporišča na sektorju Nova Varoš. Poleg tega je imela nalogo, da skrbi za zvezo s preostalimi silami v Srbiji in za povezavo z našimi silami v Sandžaku.

Z energičnim nastopom Prve proletarske brigade se je situacija na vzhodnobosanskem sektorju spreminila. Partizanskim silam je bila to velika podpora. Brigada se je aktivizirala v vseh glavnih smereh, zbrala okoli sebe partizanske odrede in preprečila njihovo nadaljnje upadanje. Edinice brigade so zasedle tudi položaje, ki so jih zapustili četniki. Tako je preprečila četniško klanje. Številne četniške edince, ki so bile v razsulu zaradi četniške izdaje, so se formirale v prostovoljske odrede za odpor proti okupatorju.

Po premestitvi operacij in zaradi večjega borbeneza zamaha na tem

osnovna pridobitev ljudske vstaje vzhodnega dela naše dežele. Kljub vsem okupatorskim četniškim in ustaškim ukrepom vstaja ni bila zadušena, temveč je dala čvrste vojaške formacije za nadaljnjo borbo.

V teh težkih operacijah v začetku borb se je pokazala velika moralna vrednost našega borca. Politična zavest in občutek moči sta ga povedla v borbo proti fašizmu daleč od njegovega doma. Na tem dejstvu je naše vojaško in politično vodstvo zasnovo svoje odločitve in delalo nadaljnje načrte. Z druge strani je pravilno reševanje vseh problemov ki se pojavljajo v vojni, vilo borcem zupanje v vodstvo, ki so mu zato neomahljivo sledili. Na tem ozemlju je š spojitvijo srbskih črnogorskih, hercegovskih in vzhodnobosanskih partizanskih sil ustvarjena v akciji borbena enotnost. Tu so se srečavali vsi, ki so ojektelne prišli skozi težke izkušnje, vsi najbolj zavedni borci srbskega naroda, pripravljani še nadalje prenašati težko vojni breme po celi naši deželi za svobodo vseh naših narodov.

Pred začetkom tretje velike sovražnikove ofenzive spomladi 1942 proti glavnim partizanskim oporiščem v Jugoslaviji (Črna gora—Hercegovina—vzhodna Bosna; Bosanska krajina—Lika; Slovenija) smo z energičnim nastopanjem naših sil pridobili dosti časa, da smo na sektorju tromeje reorganizirali vse naše sile po sistemu brigad. Dotedanjo prakso velikih partizanskih odredov, ki so bili vezani na svoje kraje in področja, smo načelno opustili. Vse naše dotedanje operativne izkušnje smo prenesli na te brigade, ki so ustrezale novim pogojem borbe: lahko in hitro so se premikale, operacije so prenašale na oddaljene predele in sigurneje so manevrirale pred močnejšim sovražnikom, ki je napravil vse, da bi nas uničil. Te brigade so resnični začetek osnovno jedro naše armade, ki je bilo zdravo, čvrsto in prekaljeno v borbi.

Proglas Inicijativnega odbora Zveze borcev NOV za Slovenijo k dnevu Jugoslovanske armade

Dne 22. decembra praznuje zmagovita Jugoslovanska armada in z njo vsi jugoslovanski narodi velik praznik, dan Jugoslovanske armade. Prav tako pa je ta dan praznik za vse partizanske borec in aktiviste ter za vse tiste, ki so na kakršni koli način sodelovali pri osvoboditvi naše domovine, pri uničevanju okupatorjev in domačih izdajalcev. Na ta dan se bodo prav partizanski borec in vse ljudstvo spominjalo, kako je nastajala, rasla in se krepila naša ljudska, partizanska vojska, kako je ob neštevilnih krvavih žrtvah in silnih naporih najboljših sinov in hčera jugoslovanskih narodov rasla iz prvih partizanskih edinic v partizanske odrede, kako se je razvijala v brigade, rasla v divizije in se spopolnjevala v korpuse in kako je končno s svojimi slavimi armijami izšla iz velike svetovne vojne kot zmagovalka in osvoboditeljica naše domovine. To je bila slavna, junaška in nadvse svetla pot.

Domovinska vojna jugoslovanskih narodov je s svojo narodno osvobodilno vojsko in partizanskimi odredi ustvarila in položila trdne in neuničljive temelje naši današnji Jugoslovanski armadi in naši domovini. Od tod sledi, da je praznik jugoslovanske Titove armade, zmagovalke in osvoboditeljice, obenem tudi praznik vseh borcev za osvoboditev, praznik vsega našega delovnega ljudstva.

Letos prvič praznujemo ta praznik. Praznujemo ga v miru in svobodi, praznujemo ga v bratstvu in edinstvu vseh jugoslovanskih narodov, v tistih velikih dobrinah torej, ki nam jih je prinesla naša slavna junaška armada pod modrim vodstvom kersaja Tita in Komunistične partije ter v tesnem sodelovanju in ob podpori Rdeče armade. Praznujemo ga v nenehnih naporih za izgradnjo boljše in še srečnejše domovine, praznujemo ga v dnevih, ko delovno ljudstvo Jugoslavije zmagovito zaključuje prvo leto borbe za petletni plan. In kdo je porok in čuvar našega mira, naše svobode, našega napredka in nenehneza ustvarjanja? Nihče drug kot naša iz ljudstva rasla in z ljudstvom neolčljivo povezana Titova armada, ljudska armada, armada delovnih rok, močni in nikdar podkupljivi čuvar naših meja, naših življenj, naših vseh neprecenljivih dobrin novih in starih časov in borce za svetovni mir. Dan jugoslovanske armade je praznik vsega delovnega ljudstva Jugoslavije, ki ga bo vedno slavilo.

Borce osvobodilne voine!

Preslavimo svoj praznik, dan Armije, v duhu slavni tradicij, ki so nas vodile v borbi in privedle do veličastne zmage in ki nas vodijo v borbi za socializem!

Vnukajmo borbeneza duha in iniciativo povsod, kjer bijemo borbo za uresničenje petletnega plana ter tako krepimo moč naše Armade in naše domovine.

Nikdar ne bomo pozabili žrtv, ki smo jih dali, in na primeru padlih borcev se učimo, kako nesebično je treba ljubiti domovino in se žrtvovati za svoj narod!

Naj živi slavna in zmagovita Jugoslovanska armada!

Naj živi vrhovni komandant naših oboroženih sil maršal Tito!

Naj živi velika in močna Jugoslavija!

Večna slava padlim borcem!

Ofenziva proletarske brigade konec pomladi 1942 proti Bosanski Krajini

imele izgube, kar je v zvezi z dogodki v Srbiji posebno izkoriščala reakcija v Črni gori za svojo izdajalsko propagando in načrte.

Neznosen mrz, požgane vase, množica beguncev, ki so se skrivali pred pokoljem, pomanjkanje municije, hrane, obleke in obutve — vse to je poslabšalo naš položaj.

Okupator in domači izdajalci so torej storili vse da zaduše vstajo v njenem žarišču. Partizanski odredi so bili v začetku neokretne in počasne organizacijske formacije ljudske vstaje in niso mogli vzdržati sodobnega vojnega tempa ter so zaradi vedno večjih težav in sovražnikovega pritiska jeli drobiti. Naša sile so upadale. Narodni upor in njegove organizacijske vojno-politične oblike še niso bile utrjene in pretlika mu je nevarnost. Samo borec visoke politične zavesti, velike moralne čvrstosti, neomahljive vere v svoj narod se je mogel odločno zoperstavljati vsem težavam in jih obvladati. Potrebna je bila nova vojaška organizacija, nova ne samo po vojaški obliki temveč tudi po notranji vsebini. Takšne borec in takšne edince smo našli v proletarskih brigadah.

Zaradi tako težkega položaja je tovariš Tito iz srbskih in črnogorskih partizanskih odredov formiral 22. decembra 1941 Prvo proletarsko brigado v Rudem. Iz srbskih partizanskih odredov, zbranih v Novi Varoši, se je pozneje formirala Druga proletarska brigada.

Komaj formirana Prva proletarska brigada je razbila okupatorjeve in četniške sile ki so koncentrično prodrale proti Rudem. Toda področje Lima je bilo ozko in v neposrednem dosegu nemške ofenzivne skupine iz Srbije. Daljše bivanje na tem področju ni moglo biti koristno. Potrebno je bilo vzpostavljati stabilnost tako razmajanega položaja in ustvariti ugodno oporišče ne samo za odih, zbiranje in utrditve naših sil ampak tudi zato, da bi ponovno vzeli iniciativno v svoje roke.

Bosanski rudarski revirji in področje gornje Neretve so v zvezi s Črno goro nudili boljše vojno-politične perspektive. Težak gorski teren, gozdovi, soleske in reke so pripomogli k opornejši obrambi. Centralni položaj tega področja je dopuščal hitro povezavo z drugimi kraji naše dežele. Rudarski bazen je obetal mobilizacijo novih sil, če bi ga pa sovražnik uničil, bi si sam odvzel važne

sektorju je sovražnik začel z drugo ofenzivo z dveh strani: z ene iz doline reke Bosne proti vzhodu in jugovzhodu z druge pa iz doline Drine in Lima proti zapadu. Hoteli so torej obkoliti naše sile.

Razvile so se borbe okoli Sarajeva na Jahorini in Romaniji, v dolini Krivaje pri Olovu, okoli Vlasenice in Rogatice z ene strani in okrog Nove Varoši, Prijepolja in Plevlja z druge strani. Po težkih in srditih bojih januarja in februarja 1942 je bila ta ofenziva, ki je bila izvedena bolj na hitro, ker so mislili, da nas bodo lahko uničili odbiti.

V čas teh borb spada tudi slavni prodor Prve proletarske brigade od Vareša čez Rajlovac, Igman in Bjelašnico v Trnovo. To je bil eden najslavnejših dejani te edince. Pohod je trajal nepretrgoma 18 ur v ostru zimni. Planina Igman bo ostala veličasten spomenik borbe in žilavosti naših proletarcev. Ko so se vzpenjali čez zaledene strmine, tovariš ni zapustil tovariša. Tu je zmrla 160 proletarcev. Tisti, ki so ostali živi, se ponosno nazivajo »Igmanci«.

V to ofenzivo spada tudi prebijanje Druge proletarske brigade med neprestanimi borbami od Nove Varoši do Čaniča čez Zlatar planino in reko Lim, ki so jo borci v januarju prebrdili in čez katero so prenesli vse ranjence.

Tako je našim silam konec 1941 in v začetku 1942 po dveh sovražnikovih ofenzivah uspelo, da so se konsolidirale in zagospodarile nad važnim oporiščem v področju tromeje med Črno goro, Hercegovino in Bosno. Na tem področju nam je uspelo razbiti okupatorjev obrambni sistem in pogonati sovražnika v mesta.

Osvobojeno ozemlje je bilo zadosti veliko in nam je omogočilo svobodno manevriranje. Pojav čvrstih proletarskih formacij, njihove zmage in vztrajnost so v teh najtežjih dneh ustvarili gotovost in dali borbi nov polet. Gibljivim proletarskim edincem je uspelo da so povezale in podprle partizanske sile v Črni gori, Hercegovini in vzhodni Bosni, kar je dalo vstaji nov zagon posebno v Hercegovini, kjer je bila še v povojih.

Do konca poletja 1942 so se na tem področju iz sil Srbije Črne gore, vzhodne Bosne, Hercegovine in Sandžaka formirale štiri proletarske (1., 2., 4. in 5.) in tri udarne brigade (3., 6. in 10.). Te brigade so bile krona,

med nami je hladno, zvešdato neba naše trpeče Like. Naša četa se nahaja v neki mirni kotlini. Pred nami se nekaj kilometrov proti vzhodu dviga visoka in masivna silhueta, kota 303.

Okrog polnoči nas kliče tovariš komisar:

»Tovariši, pred nami je kota 303, v eni uri pričemo napad na bunkerje, ki se nahajajo na vrhu, obdani z bodčo žico. Potrebujemo nekoliko bomb.«

Izmed prostovoljcev je izbral nas petero. V četi zbirajo bombe in jih oddajajo nam. Krenemo.

Polagoma se vzpenjamo v strmino. Opazujem tovariše bombše, v mraku vidim samo obrise, opazim odločnost v njihovih kretnjah in zadržanju. Včasih mi spodrsne na wavi, ki je vlažna od rose. Iščemo pet skozi redko kamenje. Nad nama mečejo sovražni »šarce blesteče kresnice. To je naš kačipot in obenem edina razsvetljava. Težke ročne bombe mi natezajo žepa. Blizamo se. Prispeli smo pod sam vrh. Nekaj korakov od mene so leseni količi z razpeto bodčo žico, po 20 metrov za nje že vidimo bunkerje. Z ograde bunkerja, ki mi je najbližji, meče »šarce« neprestano svetleče pramene. Ležim pod žico. Naladno izvolečem prvo bombo in jo s koščkom kamna odprem. Krepko jo stiskam. Dvignem se. Iztegnem roko, oprem se na količ, z nogo odstranim eno vrsto žice in zamahnem z roko v smeri »šarca«. Spet ležem. Sekunde minevajo. Pričakujem učinek. Naenkrat zamolkita detenacija bombe, nato pa še nekaj novih. »Šarce« ni več bruhal blestečih kresnic.

Za menoj zadoni: »Jurisl Hural« Kota 303 je bila kmalu v naših rokah.

Bitka na Čepriugi

Osvojen je Široki Breg. Zaključene so priprave za napad na Mostar in brigade so že odšle na akcijo. Naša brigada še ni dobila naloge. Borce se razgovarjajo ter vprašujejo: »Kaj mi ne sodelujemo v bitki? Nek tovariš pripomni: »Slišiš, kako tolče naša artilerija? Vidiš tista letala, to so naši, v njih so vojaki Jugoslovanske armade!« — Nekdo drug doda: »Tudi naši tanki so že na svojih mestih. Užitek je sodelovati v tej bitki in mlati žvabke in ustaške sverle.«

Kmalu se nam je ponudila prilika. Naš bataljon je dobil nalogo, da li-

Po strašni borbi se je umaknil sovražnik

kvidira kote 927. Branili so jo Nemci, malo, pa so žvabke gelazen uničili dobro utrjenih bunkerjev. Po silnem ognju naših topov, smo prešli v napad. Teda žvabi se kljub temu niso zmedli, in so namerili strahovit egej na naše edince. Kljub temu smo prodrali dalje. Neki borec plane proti utrdbam, kriče: »Tolči, žvaba, tolči, saj ne boš dolgo. Skoraj ti vržem bombo v bunker!« Z vsakim korakom smo prihajali bliže. Sovražnik je besno streljal. Slutil je, da se mu bliža konec. Kmalu so začeli nši borci metati bombe v bunker. Razvila se je bitka na življenje in smrt, šest ur strahotne borbe, šest ur gledanja smrti v oči. Toda nismo odnehal.

Po poldnevni borbi smo opasili, da naši borec veliko vzdrže, saj niso pustili niti za las. Po koti so se razlegali kliči: »Naprej, tovariši, še malo, pa bo žvabka gelazen uničena.« Neki borec je bil ranjen v oko, leri mu je tekla po prstih, pa je kljub temu vzkliknil: »Bijte, tovariši, ne pustite jim niti trenutka odih!« Tovariš Marko Šarce je miren in dobro meri. Ne vznemari ga žvaganje bregel in udarjanje bomb. Vstan iz zaklona in kriče: »Glejte, tudi tega žvaba sem likvidiral.« Tedaj ga zadene strel v prsi. Kri teče, on pa tega niti ne opazi in hrabri tovariš: »Bijte še bolj, maščujte me!« Toda moči so mu popustile, pada. Tovarišice bolničarke prihite in mu obvezujejo rano. Kmalu za tem smo zavzeli koto. Sovražnik je nehal. Pohiteli smo k Marku, k pa je med tem že umrl. Da, umrl je, toda med nami še vedno živi in pri razlegali kliči: »Naprej, tovariši, še

malu, pa bo žvabka gelazen uničena.« Neki borec je bil ranjen v oko, leri mu je tekla po prstih, pa je kljub temu vzkliknil: »Bijte, tovariši, ne pustite jim niti trenutka odih!« Tovariš Marko Šarce je miren in dobro meri. Ne vznemari ga žvaganje bregel in udarjanje bomb. Vstan iz zaklona in kriče: »Glejte, tudi tega žvaba sem likvidiral.« Tedaj ga zadene strel v prsi. Kri teče, on pa tega niti ne opazi in hrabri tovariš: »Bijte še bolj, maščujte me!« Toda moči so mu popustile, pada. Tovarišice bolničarke prihite in mu obvezujejo rano. Kmalu za tem smo zavzeli koto. Sovražnik je nehal. Pohiteli smo k Marku, k pa je med tem že umrl. Da, umrl je, toda med nami še vedno živi in pri razlegali kliči: »Naprej, tovariši, še

Skrb za kadre je naša velika dolžnost do naše rastoče industrije

S konference poverjenikov za delo in delovnih inšpektorjev okrajnih ljudskih odborov

12 in 13 decembra se je vršila v Ljubljani konferenca poverjenikov za delo in delovnih inšpektorjev pri okrajnih ljudskih odborih. Konferenca se je med drugimi udeležili tudi ministar za delo LRS tov. Ivan Regent, zastopniki ministrstev za delo ostalih ljudskih republik in zastopniki ostalih ustanov in množičnih organizacij. Tov. minister Regent je uvodoma pozdravil konferenco in opozoril na nekatere najvažnejše naloge. Pomočnik ministra za delo tov. Plakur je v svojem uvodnem referatu nakazal nekatere najvažnejše probleme in naloge poverjenikov za delo in delovnih inšpektorjev.

Inspekcija dela je še mlada in se šele gradi

Načelnik oddelka za inspekcijo dela pri MD je podal referat s sledečimi glavnimi mislimi. Organizacija naše inspekcije dela je še sorazmerno mlada in se v splošnem šele gradi, vendar pa so bili letos že doseženi znatni uspehi na tem področju. Predvsem se je že dejansko zainteresiralo uprave naših podjetij in ustanov da so zavzele pravilne odnose do inspekcije dela. Delovni inšpektorji so izvršili v letošnjem letu preko 1500 pregledov rveznih republiških in lokalnih podjetij. V začetku so delali inšpektorji tudi nekatere značilne napake, ki so sedaj že deloma odstranjene. Niso se namreč dovolj zavedali stvarnega položaja, kaj se že more in kaj se še ne more izvršiti v tem pogledu. Zato so večkrat izdajali odredbe proti katerim so se uprave podjetij in njihova nadrejena oblastva upravičeno pritoževala, ker so bila v danih pogojih neizpolnive in je njihova izvršitev celo ovirala plan. Druga značilna napaka se je delala a tem da inšpektorji niso nadzorovali izvrševanje izdanih odredb. Uspešno delo inspekcije dela je oviralo tudi to da je v splošnem primanjkovalo sposobnega kadra, ki bi že popolnoma obvladal obstoječi položaj, marsikaj so bili zaposleni inšpektorji tudi na drugih delovnih področjih ter je zaradi tega trpela njihova strokovna samovzgoja.

Prinravimo se na volitve delavskih inšpektorjev

V naših podjetjih in ustanovah predvsem lokalnega pomena še vedno ni izvoljenih okrog 250 delavskih inšpektorjev 20 odstotkov delavskih inšpektorjev pa še ni prejelo izkaznic, ker sindikalne podružnice še niso pripravile njihove izvolitve. Letos se je vršilo 31 tečajev za delavske inšpektorje, ki jih je obiskovalo 558 tečajnikov ali nekako polovico vseh izvoljenih delavskih inšpektorjev. Z njimi se je vršilo tudi 130 konferenc. Vendar pa se na splošno opaža da so mnogi delavski inšpektorji premalo aktivni. Ponekod so le formalno izvoljeni, ne pošiljajo pa nih poročil o svojih opažanjih na višje forume. Zato je ena važnih nalog odsekov za delo pri OLO-jih da čimprej in brez odlašanja pripravijo v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami volitve delavskih inšpektorjev teh poloblastvenih, pomožnih organov inspekcije dela. Za kandidate pri teh volitvah naj predlagajo sindikalne organizacije svoje najboljšie in najpredanejšie plane. Po volitvah pa naj odseki za delo pri OLO-jih posvečajo novizvoljenim delavskim inšpektorjem v podjetjih in ustanovah vso svojo pozornost. Dostavljajo naj jim tudi vsa potrebna navodila za delovanje, ki jih prejmejo od višjega foruma.

Število obratnih nezgod se zmanjšuje

Letos sta se vršila tudi dva tečaja za tovarniške higienike, ki jih je posečalo 305 udeležencev, 65 pa jih je še posebej položilo izpit. Tudi tovarniški higienikom se je posvečala doslej vse premanjše pažnja. V akciji za zboljšanje higienično-tehničnih pogojev dela od 10 do 29. novembra, ki jo je organiziral Glavni odbor ESS v sodelovanju s posameznimi ministrstvi, je sodelovalo 83 odstotkov vseh sindikalnih podružnic. Zelo dobro je potekala ta akcija na področju SS-ov in KSS-ov Ruše, Šoštanj, Skofja Loka, Trzin, Dol, Lendava in v rudarskih revirjih; kar skromne uspehe pa je doživela akcija v Ljubljani — mestu in okolici in v Mariboru, to se pravi v naših največjih industrijskih središčih. Kritično moramo presotati dejstvo da odseki za delo pri posameznih OLO-jih niso pregledali stanja niti v polovici vseh republiških podjetij, čeprav je v zakonu o inspekciji dela predviden vsaj enkratni letni pregled slehernega podjetja in ustanove. Vendar pa se zaradi od sedaj doseženih uspehov na tem polju že

zmanjšuje število obratnih nezgod, ki jih je etos do 18 odstotkov manj, kot se jih je pripetilo v lanskem letu. Toda tudi edine padajoče število obratnih nezgod je še vedno previsoko in zahteva še vztrajnejšega prizadevanja za odstranitev njihovih vzrokov. Omembe in pozornosti zasluži še vsekakor ugotovitev da se polovica vseh teh nezgod pripeti zaradi premalene pozornosti delavcev na varnostnih pri delu in njihova lažna prepovednost.

Naloge službe inšpekcije dela v prihodnjem letu

Z ozirom na vse navedena dejstva je konferenca ugotovila da je treba preiti takoj z začetkom drugega leta petletke k reševanju naslednjih nujnih nalog. 1. Pravočasno je pričeti s pregledi novogradnjah podjetij ustanov in novanjških zgradb itd. 2. V tesnem sodelovanju z OSS-ji, oziroma KSS-ji je čimprej pripraviti načrt za izvedbo volitev delavskih inšpektorjev v vseh podjetjih in ustanovah ter organizirati tečaje za njihovo usposobitev. 3. Izboljšati je treba varnost in zaščito pri delu sistematično ugotavljanje vzroke nezgod in obolenj ter uspešiti najširšo propagando za zboljšanje higienično-tehničnih pogojev dela, središče te propagande naj bo v podjetjih in ustanovah samih. 4. Prirejati je treba redne konference inšpektorjev dela s sindikalnimi aktivisti upravami podjetij, delavskimi zaupniki in obratnimi higieniki. 5. V aktivno sodelovanje je treba vključiti vse delavske inšpektorje in obratne higienike. Vsa služba inšpektorja dela mora postati v prihodnjem letu načrtnišča, neprestano je treba imeti v vidu da se s tem vodi neposredna skrb tako za našega delovnega človeka kot tudi za naš plan.

Pravilni plačilni pogoji so važen usmerjevalec delovne sile

Delovni inšpektorji in sindikalni aktivisti so polagali vse premalo pažnje temu da bi v pravi luči prikazali upravam podjetij ter delavcem in nameščencem škodljivo težnjo po maksimalni zahtevi v pogledu plač in službenih prejemkov. Tej težnji za maksimalnimi plačili so v marsikaterem primeru podlegle tudi posamezne sindikalne organizacije. Gle tu za uporabo okvirne uredbe, pri čemer se je dogajalo dokaj napak. Uredbe dovoljujejo namreč raztezanje po prizadevanju in uspehit delavcev in nameščencev od najnižjih do najvišjih postavk. Z uredništvom težen po maksimalnih plačih predvidenih v uredbah pa se je marsikatero porušilo pravilno sorazmerje med važnimi in manj važnimi panogami in podjetji. Ko ni več zadostna maksimalna plača, se začne stremeti posamezne uprave podjetij in sindikalne podružnice še za tem da bi se delavce katerih plače so že dosegle skrajni vrhovi rob uredbe uvrstilo v še višjo kategorijo. Zaradi tega nepravilnega tolmačenja in uporabe uredbe o mezdah in plačah se je pojavil pogost prebeg delovne sile iz ene panoge v drugo. Vse to pa je sila slabo vplivalo na naše plansko gospodarstvo. Naša industrija gradbenega materiala na prvi izpolnila plana za letošnje prvo polletje, ker so z nje ubajali delavci na gradilišča, kjer so bile plače 15 odstotkov višje. Neizpolnitev plana te panoge industrije pa je potisnila v težavo tudi plan gradnje, ki jim je primanjkovalo gradbenega materiala. Uredba o plačah in mezdah ki je izšla pred osvojitvijo, je resda že sama na sebi nekoliko zastarela in okorela; novejša zakonodaja že uvaža primernejše uredbe. Vendar bi že prej lahko odpadle navedene napake, če bi uprava podjetij in sindikalne organizacije ne gledale v uredbi samo nekih števil, temveč bi skušale razmisliti predvsem nien politični in gospodarski namen. V bodoče se je treba v večji meri posluževati tudi evidence, ki naj pove v kateri panogi so plače preizkajale ali previsoke, na ta način bo možno te plače že vnaprej pravilno določiti in s tem preprečiti neugodne posledice. Novejšie odredbe tudi že kategorizirajo delo po strokah, dalje tudi po tem, kako produktivno in kako važno je dotično podjetje za naše plansko gospodarstvo.

O nadurnem delu nameščencev in o draginjskih razredih

Storilnost pretežne večine nameščencev se ne da tako točno meriti, kot na pr storilnost ročnih delavcev. Ta storilnost se torej težje ugotovi

To vprašanje je sedaj rešeno z novo uredbo o plačah državnih nameščencev, ki nič več ne omenja plačila nadur nameščencev, ker je nagrada za to nadurno delo zapopadana v gibljivih mesečnih premijah; te se priznajo onim nameščencem ki se izkažejo s svojo požitvovnostjo pri delu. Posebej pa se obravnava nadurno delo tehnične osebe v proizvodnji. Novejšie odredbe o plačah tudi nikjer več ne omenjajo draginjskih razredov. Nove uredbe ki se pripravljajo pa bodo ukinile razdelitev krajev v draginjske razrede.

O delovnih odnosih in pogojih

Referat za delovne odnose in pogoje tov. Jože Kopitar je razložil v svojem referatu med drugim tudi naslednje probleme. Več pozornosti potrebujejo v tem pogledu gozdni in poljedelski delavci. Ti dve panogi sta v tehničnem razvoju med najbolj zaostalimi panogami. Zato čutila tudi sorazmerno veliko pomanjkanje strokovnega kadra. Tudi oskrba teh delavcev je v precej

Učenec jeseniške kovinarske šole.

primernih šepava, ker živijo v posebnih delovnih okoliščinah, oddaljenosti od oskrbovalnih središč. V teh panogah se občuti tudi splošno pomanjkanje delovne sile, ki odhaja v panoge, kjer so delavci boljše oskrbovani. Problem zase predstavljajo tudi vničarji. Ti so še vedno izkoriščani s strani bogatejših kmetov, katerim morajo čisto odsluževati svoje stanovanje in nekaj najete zemlje z visokim številom delovnih dni v letu. Na ta problem bodo morali v bodoče osredotočiti pozornost odseki za delo pri OLO-jih.

Norme so osnova za dvig proizvodnje

Tov. Diacci Alojz je v svojem referatu o normah omenil da so bili doseženi v pogledu uvajanja norm etos, znatni uspehi. Sedaj je delo po normah do 60 odstotkov vseh zaposlenih delavcev. V rudarski industriji znaša to število celo 80 odstotkov delavcev na lamskih delih; visoko število delavcev ki delajo po normah je tudi v usnjarski in tekstilni industriji. Vendar pa so te norme v glavnem še izkustvene in v tekstilni industriji dela približno 30 odstotkov zaposlenih delavcev po tehničnih normah. Mnogo je tudi že podjetij, kjer je delovni proces že normiran, vendar norme še niso evidentirane. V bodoče bo treba še zlasti posvetiti vso pozornost uvajanju norm v lokalna podjetja. Veliko oviro pri uvajanju norm predstavlja pomanjkanje izvežbanega kadra normircev. Prva je začela reševati ta problem tekstilna industrija, ki je organizirala letos tečaj za normirce. Vsekakor bi bilo potrebno, da čimprej sledijo temu vzgledu tudi vse ostale panoge industrije. V letošnjem letu so se osnovala tarifne komisije v partitnem sestavu (sestavljajo jih zastopniki uprav, podjetij in zastopniki sindikalnih organizacij). V podjetjih se nahajajo obratne tarifne komisije, ki pa ponekod še močno šepajo v svojem delu, največ zaradi svojega nepravilnega sestava; v njih se namreč večkrat nahajajo oportunisti, ki sami ovirajo uvajanje norm. Tudi višje tarifne komisije pri glavnih direktajah so letos še marsikje spale, kar je vzrok še vedno nizkem odstotku normiranega dela v naši industriji. V podjetjih lokalnega pomena pa sploh še niso osnovane obratne tarifne komisije; v tel panogi se zelo pogreša tudi višjih tarifnih komisij, ki bi se že morale formatirati na odsekih za delo pri MLO-jih, oziroma OLO-jih. V vsej Sloveniji deluje v tej panogi le višja tarifna komisija pri MLO Ljubljana. Dvig naše proizvodnje nujno zahteva da se uvedejo norme vespovsod v naši industriji, kajti brez njih si ne moremo zamisliti uspešnega tekmovanja, pravilnega nagrajevanja delavcev in pocenitev proizvodov.

Delovna disciplina — element socialistične morale

Ceprav se v zadnjem času delovna disciplina precej izboljšuje zaradi vedno večjega razumevanja naših delavcev in nameščencev o potrebi plana, pa vendar še vedno ovira delovni povel našega delavskega razreda visok odstotek neopravičenih in bolezenskih izostankov. 1% vseh opravljenih delovnih dni v naši proizvodnji je letos izpadel samo zaradi neopravičenih izostankov v rudarski industriji; znaša to število celo 1,5%. Vse preveč je tudi neopravičenih izostankov v industriji gradbenega materiala, dalje tudi v gradbeni in lesni stroki. Vse naše stremljenje za znižanje števila bolezenskih izostankov nikakor ni naperjeno proti resničnim bolnikom. Nasprotno! To stremljenje ima celo namen pomagati jim v še večji meri s tem da reši naše socialno zavarovanje izkoriščanja po nezavednih posameznikih ki s svojim škodljivim postopanjem izrabljajo sredstva socialnega zavarovanja in s tem zmanjšujejo ter odjedajo temeljitje pomoči resničnim bolnikom. Za odpravo slabe delovne discipline pa je prav gotovo najzanesljivejšie sredstvo stalno neprenehno prepuščevanje čimur služi tudi uvedba tovariške kontrole, oziroma boljše povedano pomoči.

V našo industrijo vstopa vedno več žen

Referentka tov. Travnova je omenila v svojem referatu o ženi v proizvodnji da je vstopilo letos na novo v našo industrijo preko 10.000 žen, kar predstavlja porast zaposlene ženske delovne za 21,6%. Preusmeritev je v tem pogledu opazna zlasti v tekstilni industriji, kjer so letos nadoknadile ženske 1260 novih moških delavcev. V črni in barvni metalurgiji znaša letošnji porast zaposlenih žen 300% na gradnjah 100% v usnjarski industriji 15%; v papirni in celulozni industriji pa se je letos povečalo število zaposlenih žen za več kot petkrat. Iz neopravičljivih razlogov pa je letos padlo število zaposlenih žen v trgovski in gostinski stroki. V gostinstvu se je znižal odstotek zaposlenih žen za 7% v trgovski stroki pa je zaposlenih dvakrat več moških kot žensk. Trgovski sektor sicer res išče novih oblik v organizaciji dela, vendar se nikakor ne bi smel usmerjati tako da bi preprečeval prireditno zaposlitev žen. Tudi v kovinarski industriji je letos padlo število zaposlenih žen za 3% dvignilo pa se je v rudarski industriji.

Mladi ženski kader si je že začel osvajati strokovno znanje

Od celotnega števila žen zaposlenih v naši industriji je samo 8% kvalificiranih in 16% pokvalificiranih delavk. V marcu letos se je sestav obiskovalcev raznih strokovnih šol še močno nagibal na moško stran. Strokovne šole je obiskovalo 3 in polkrat več moških kot žensk. V gostinski stroki je obiskovalo strokovne šole 50% moških v posebnih nadaljevalnih šolah se je nahajala komaj šestina žensk od celotnega števila obiskovalcev v kmetijskih nižjih šolah je bilo od 297 obiskovalcev komaj 7 žensk, v srednjih kmetijskih šolah so bile ženske zastopane komaj s šibko četrtino vseh obiskovalcev v srednjih industrijskih šolah pa je bilo 17krat več moških kot žensk. S pričelkom novega šolskega leta v letošnji jeseni pa se je to stanje bistveno spremenilo. Posebno v srednje strokovne šole je vstopilo veliko več žensk kot moških. V srednjih zadrudnih in nižjih gospodarskih šolah se nahaja sedaj pet šestin učenk in ena šestina učencev. V srednji tekstilni šoli je štirikrat več učenk kot učencev, v gostinskih šolah ni sploh nič več moških v srednjih gospodarskih šolah je komaj dobra četrtina vseh učencev moških v zadrudni gospodarski šoli je stanje približno isto. V enoletni kmetijski šoli pa se nahaja 34 učenk in 4 učenci.

Ustanavljanje otroških jasli in domov igre in dela bo pospešilo vključevanje žen v proizvodnjo

Ustanavljanje otroških jasli in domov igre in dela bo v glavnem odstranilo probleme v pogledu vključevanja ženske delovne sile v proizvodnjo. Zaradi tega se je o tem vprašanju vršila letos v juliju in v oktobru konferenca vseh republiških planskih komisij v Beogradu; na podlagi sklepov te konference je pripravilo zvezno ministrstvo za delo osnutek uredbe o zaščiti dece delavk in nameščenk.

Ja osnutek uredbe predvideva široko organizacijo gradnje otroških jasli in domov igre in dela v vseh onih podjetjih ustanovah pri kmečko-obdelovalnih zadrugah in na državnih posestvih ki zaposlujejo nad 200 žen. Uresničenje teh nalog se postavlja pred MLO-je in KLO-je v vseh večjih delavskih središčih. Dodatni predlog našega republiškega ministrstva za delo pa vsebuje poleg tega še podpiranje teh domov povsod v onih krajih kjer se pojavi vprašanje zaščite najmanj 20 otrok.

Mnoga naša podjetja so že pred osnutkom te uredbe začela samoiniciativno reševati to vprašanje. Predilnica in tkalnica v Mariboru je že letos v avgustu osnovala otroške jasli za 30 otrok. Zvezna mariborska predilnica je adaptirala prostore za 80 otrok. Resno se že pečajo v olivrtivno teh domov tudi nekatere tovarne v Trzinu, Kranju in Celju. MLO Celje je že osnoval jasli za otroke svojih nameščenk. MLO Ljubljana ima izdelan načrt za gradnjo domov v letu 1948 za 120 otrok in pripravila poleg tega še adaptacijo prostorov za 80 otrok.

Letos je pridobila naša industrija 4013 strokovnih delavcev

Kot je bilo razvidno iz referata tov. Stebijeve, ki ga je podala na tej konferenci, je bilo sklenjenih v prvih 9 mesecih letošnjega leta 6.656 novih učnih pogodb, kaže pa da bo prirast učnih pogodb v zadnjem četrtletju višji, kot je bil v katerem koli prejšnjem četrtletju. Vendar pa se je povečalo število novih učencev le za 1910. V prvih 9 mesecih letošnjega leta je napravilo izpit za kvalificirane delavce 3164 učencev v gospodarstvu, 156 učencev industrijskih šol in 693 priučeni delavcev. Skupno je torej pridobila naša industrija v tem razdobju 4013 kvalificiranih delavcev ali 8% od 45.000 strokovnih delavcev, ki jih predvideva in potrebuje naša petletka.

Mladini, ki vstona v strokovni uk, je treba pravilno prikazati potrebe po kadrih v naši osnovni industriji

V letošnjih prvih 9 mesecih je bilo razveljavljenih 1572 učnih pogodb, kar vsekakor sili k razmišljanju iskarnju in odpravi vzrokov. Deloma je onemogočala večji sprejem učencev v strokovni uk prenatrpanost v delavnicah, premanjše število učnega strokovnega kadra, pomanjkante stroje itd.; ti nedostaki pa se postopoma že odstranjujejo. Vzroki pa tiče tudi v premanjni zainteresiranosti mladine za naše osnovne panoge industrije. Zlasti je težko dobiti učence na gradnje v usnjarsko industrijo itd. Prav gotovo pa bi se odločil marsikateri mladinec in mladinka za katerega izmed teh poklicev, če bi dobro poznal bistvo in pomen dela v teh panogah ter njihovo važnost za naš gospodarski razvoj.

Ustanavljanje domov za učence v gospodarstvu bo okrepilo dotok mladine v strokovni uk

Ljudski odbori so dolžni da ustanavljajo domove za učence v gospodarstvu v vseh krajih, kjer se nahajeta 30 nepreskrbljenih učencev, uprave zveznih in republiških podjetij pa v podjetjih ki imajo najmanj 20 učencev. Ti domovi naj se ustanovijo predvsem za vsako stroko posebej, mešani domovi pa so zlasti važni za pravilno strokovno kulturno in politično vzgojo učencev iz privatnega in zadrudnega sektorja. Kako velikega pomena so domovi za učence za poglavitne njihove politične vzgoje, to dokaz da se uči v Sloveniji 57% vseh učencev v privatnem sektorju, 6% pa v zadrudnem sektorju gospodarstva. Vzgoja učencev v teh dveh sektorjih predvsem v privatnem ni vedno najsodobnejša in v duhu našega časa. Zanimiva in poučna je bila v tem pogledu anketa, ki jo je priredil upravitelj strokovne šole v Idriji; med 132 učenci so bili samo 3, ki so spremljali v časopisju politični razvoj doma in po svetu.

Več pozornosti strokovnim tečajem

Od osvoboditve do oktobra letos je bilo organiziranih 281 tečajev, v katere se je vpisalo 13.569 tečajnikov. To število pa je tekom tečajev skopnelo tako da je končalo strokovne tečaje je 7521 obiskovalcev; število tečajnikov, o katerih se lahko trdi, (Nadaljevanje na 5. strani)

Storimo vse, da bodo prejeli krušne karte oni, ki ustvarjajo in ki so nanje resnično upravičeni

Ministrstvo za trgovino in preskrbo je z mesecem oktobrom v namenu, da sago, ovi prehrano delovnemu ljudstvu, omejilo število krušnih kart ter določilo za vsak okraj tisto mejo, s katero je zajamčena prehrana vseh, ki niso samookrbovanci in se nahajajo v delovnem procesu. Če bi okrajni ljudski odbori pravilno razdeljevali nakaznice za moko ne bi bilo nesodržljivo in kritike. Pri kontroli nad razdeljevanjem živilskih nakaznic za november so bile v posameznih okrajih ugotovljene grobe napake. Nekateri OLO-ji so sorazmerno znižali in razdelili omejene število živilskih nakaznic na posamezne krajevne ljudske odbore ne da bi se pri tem oslonili na socialni mašaj kraja. Drugi pa zopet delili nakaznice po vrstnem redu, kakor so KLO-ji prihajali, zato se je dogodilo da so kraji z večinoamečkim prebivalstvom prejeli nakaznice, industrijski kraji pa, ki so nanje pravilno upravičeni, so ostali brez kart, kakor je bil tak primer v prvotnem okraju. Ponekod so sproti OLO-ju zaradi nepoznavanja sestava prebivalstva svojih krajevnih odborov, razdelili nekaterim KLO-jem preveč krušnih nakaznic, drugim pa seveda premalo. Tako so dobili krušne karte neupravičeni, došim so ostali oni, ki so upravičeni, brez njih takšno razdelitev OLO-jev postavila plansko strožano na glavo, ker s tem sili MTP, da s prekoračenjem predvidene porabe ne bo moglo kriti vseh potreb.

Z namenom, da prejmejo krušne nakaznice le resnični upravičeni, da se dosežane grobe napake odpravijo ter napravi red pri razdeljevanju živilskih nakaznic, je MTP začelo s popisovanjem upravičencev živilskih kart. Pri popisu so bili najprej všteti delavci in njihove družine nato na ostali prebivalci, razen onih ki imajo toliko dohodkov, da se lahko oskrbujejo na prostem trgu. Postavilo se načelo: sistematično oskrbiti delovnega človeka z njegovo družino ter izključiti one, ki bi hoteli živeti na račun delovne skupnosti; z ozirom na sprostitvev proceza trga pa napopiti tiste, ki imajo več dohodke k temu, da kupujejo na prostem trgu.

Z izvajanjem navodil MTP pa niso začeli z vsro resnostjo in politično srelostjo vsi OLO-ji, ker so nekateri smatrali delitev živilskih nakaznic za nezavestni posel ki ga naj opravlja za to postavljen referent. To dejstvo potrjuje primer OLO v Dol. Lendavi, kjer niso niti vedeli, kje se nahaja tozadevna okrožnica in tiskovine sseznami upravičencev. Referent za živilske nakaznice je bil na donustu, poverjenik kakor tudi ostali uslužbenici pa niso imeli pojma o tem referatu in seveda tudi niso vodili kontrole nad delom. Tudi drugi člani IO se niso zanimali za to, celo pesimistično so gledali na vsa stvar češ da tega dela ne bo mogote izvesti, ker so bile volitve — stari odbori ne bodo delali — novi pa še niso prevzeli funkcij. Njihov dvom je bil brez podlage, ker so KLO takaj pristopili k temu, da se jim je bilo le raztol-

mašiti. Tudi tekom dela sam OLO, kakor tudi njihovi uslužbenici niso pokazali dovolj resnosti in discipliniranosti pri tem delu, s katerim bi se morali gospodarski referent do dobra spoznati. Nekontroliranje in nepoznanje dela je imelo za posledico zlorabe službenega položaja ter poverbe, kakor je bil primer prav pri omenjenem OLO-ju. Če ne bi bilo kontrole od zgoraj, omenjeni OLO sploh ne bi izvršil naloga MTP v določenem terminu, kar bi imelo za posledico, da bi delavstvo in vsi ostali, ki so odvisni od racionalne prehrane ne prejeli pravčasno krušnih nakaznic. Ali ne bi bila kritika delavstva v tem primeru upravičena?

Samo ta primer kaže, kako vse premalo paznje se posveča gospodarskemu vprašanju.

Nadaljnja naloga referentov bi bila kontrola, ali je kategorizacija na potrošniških pordilih pravilna. Tu so bili napravljeni propusti, ker OLO-ji niso poznali kategorizacije ter so posamezni obrati in ustanove v tem pogledu samovoljno postopale; doslej je vladala tendenca po čim višji potrošniški kategoriji.

Tudi na tem polju dela bi morale obstojati sodelovanje med OLO-ji in sindikalnimi sveti, ki bi morali OLO-jem nuditi potrebne pomoči pri izvedbi nalog. V tem pogledu je premalo povezave in sodelovanja, kar je v škodo pokretu samemu. V bodoče bo Glavni odbor PSS obnem z navodili MTP dal svojim sindikalnim svetom konkretne naloge, ki se v tem oziru postavljajo prednje, da bodo na ta način s svoje strani pravilno urejevali to vprašanje. Če bi sindikalni svet opravil svoje naloge ne bi prišlo do tega, da se člani sindikatov zakasnila s predložitvijo potrdil ali pa jih v reklamacijskem roku snloh niso predložili; da je bila razvrstitev na potrošniških potrdilih nepravilna da so bila potrdila pomanjkljiva, da niso vsebovala niti potrošniškega razreda ali navedbe polkila, ki ga kdo opravlja in da so bila podpisana samo od enega foruma itd. V tem pogledu lahko sindikalni svet nudi veliko pomoči, obenem pa bo desegel, da se vprašanje prehrane pravčasno in pravično uredi.

V smislu navodil MTP, ki so bila objavljena v dnevnem časopisu dne 14. t. m., se bo pričelo a popisom upravičencev do krušnih nakaznic za mesec januar 1948. Izdani so novi otonni obrazi potrošniških potrdil, s čimer bodo odstranene vse dosedanje napake in nepravilnosti, ki smo jih v začetku omenili.

Seznami upravičencev so na vpogled vsakomur, vsak ima možnost reklamacije in vstopa, ali so v seznamu res samo oni, ki so potrebni krušnih nakaznic. V kolikor so se v novembru še dogajale nepravilnosti, se morajo v tem mesecu odpraviti. Okrajni odbor krajevnih ljudski odborov nanj s svoje strani ukrene vse, da bodo njihovi upravičeni pravčasno prišli do kart. Sindikalne podružnice in sindikalni sveti pa naj pomagajo ter spremljajo te dele oozorijo naj

Vedno ostrejša bitka za plan odkriva in odstranjuje napake v delovanju naših delovnih kolektivov

V zadnjem obdobju letošnje bitke so se naši delavci, nameščenci, tehniki in inženirji posebno v onih podjetjih, ki zaostajajo za planom, s podvojenimi močmi zagrizli v vsakodnevno bitko za plan.

Kolektiv »Induplatič« je sprejel obveznosti in ukrepe za doseganje višje proizvodnje

Predilnica in tkalnica tovarne »Induplatič« v Jaršah zaostaja za planom. Ko je kolektiv pregledoval vzroke zaostaja proizvodnje, je ugotovil sledeče:

Vzrok za nedoseganje plana v predilnici tiči deloma v zastoji predilnice in v materialu, ki je bil prekasno dobavljen. Stroji so že zastareli, česalniki in mikalniki so precej izrabljeni.

Zelo visok je na vsak način povprečen odstotek izostanka delavcev, ki zraste včasih kar do 16%. Tovarna je precej oddaljena od Domžal; večina delavcev stanuje precej daleč od tovarne, do 8 in še več kilometrov. V mokri predilnici, kjer so delovni popoji precej slabši, se delavci vsak dan menjavajo in je treba zato pričevati vedno nove ljudi. Ugotovilo se je, da je za beg ljudi iz tega oddelka kriva uprava podjetja, ker ni plačevala tem delavcem dodatnega dinarja na uro za delo v težkih okoliščinah; pobrgati bi se morala tudi za potrebni dodatek v hrani za te delavce. Industrijski magazin ni v dovoljni meri oskrboval delavcev. V predilnici niso uvedene norme.

Da bi odstranili te ovire in dvignili proizvodnjo, je sindikalni in upravni aktiv sprejel na obratnem posvetu sledeče naloge in obveze:

Izboljšati je treba delovno disciplino. V ta namen se uvedejo pogostejši in temeljitji pripravljene sestanki s stalnimi izostankarji na katerih se jim bo prikazala škodljivost njihovega početja. Proti nepoboljšljivim izostankarjem se bodo uvedli strožji ukrepi. Vršila se bodo pogosta posvetovanja z zdravniki; uprava podjetja bo organizirala obratno ambulanto. Sklicevale se bodo delovne proizvodne konference v oddelkih in izmenah. V predilnici s organizirano smetalne brigade, v tkalnici pa bodo prešle tkalke na večstativni sistem tkanja. Poraba časa za čiščenje strojev se bo zmanjšala s organiziranjem posebne čistilne skupine sestavljene

svoje člane, da bodo pravčasno predložili potrdila ter da bo razvrstitev pravilna, da bodo v seznamu vpisani samo oni, ki jim v smislu odredbe MTP pripada krušna karta itd. V tem pogledu bodo prejeli podrobna navodila od Glavnega odbora PS Slovenije.

Le na ta način bodo v podjetju, da se bo na eni strani štedilo s žitnim fondom, na drugi strani pa, da se prehrana res pravično in za vse enake urejena.

iz 4 oseb. Delavci ne bodo prej zapuščali strojev in delovnega mesta dokler ne bo nastopila svojega dela naslednja izmena. Uvedla se bo posebna evidenca za štednjo s stroji, polizdelki industrijskega magazina in boljše oskrbe delavcev in nameščenec; pravilno mora urediti tudi plače pa značaju dela.

Sindikalni aktiv je na tem sestanku ostro kritiziral nekatero mojstre, ki so vodili akcijo proti nadurnemu delu ki je kolektivu potrebno, da bi dosegel letni plan; obenem je sprejel sindikalni aktiv obvezo da bo prepričal svoje članstvo o nujni potrebi nadurnega dela, da bi kolektiv na ta način laže dohitel zamujeno proizvodnjo.

Kolektiv tovarne kovanega orodja v Zrečah obliubila, da bo zpolnil svoj letni plan

Kolektiv tovarne kovanega orodja v Zrečah se je skozi vse leto boril z velikimi težavami zaradi pomanjkanja materiala in drugih ovir, brez katerih bi zaradi svojega prizadevanja prav gotovo dosegel svoj letni plan. Sedaj, ko je kolektiv dobil potreben material, je sprejel obvezo, da bo v zadnjih tednih letošnje bitke za plan zastavil vse svoje moči, da bo plan izpolnjen do konca leta.

Sindikalna podružnica v celjski tovarni hlačevine obliubila, da bo izboljšala organizacijo tekmovanja

Sindikalna podružnica v celjski tovarni hlačevine je v organizacijskem pogledu slab kolektiv. Ker med upravo podjetja in sindikalno podružnico ni pravilne povezave, upošteva uprava samo predloge višjih upravnih forumov, ne išče pa istočasno pomoči od sindikalne podružnice. V podjetju ni organiziranega tekmovanja in ni uvedenih prehodnih zastav. Tovarniška mladina je bila celo prisiljena prekiniti tekmovanje v obeh tkalnicah, čeprav je proizvodnja med tekmovanjem vidno naraščala, ker je uprava podjetja med tekmovanjem premetila normirca in ga zaposlila s pisarniškim delom. Kulturno prosvetno delovanje je zelo šibko. Mnogično politično delo je samo priložno, nenačrtno. Kulturno prosvetno komiteo zamenjuje v tovarni aktiv OF; sindikalni funkcionarji trdijo namreč, da upravni odbor podružnice ne uživa ugleda pri članstvu, ker objavlja svirni (krompir, premog), ki jih sploh ne izvede.

Kolektiv ima vso možnost, da dvigne proizvodnjo, če bi sindikalna podružnica aktivneje posegla v bitko za plan.

Ko je kolektiv pred kratkim pregledoval stanje proizvodnje, se je tudi upravni odbor podružnice resno zavedel svojih nalog ter je izrazil vso pripravljenost, da odločno poseže v plansko bitko in poveže svoje članstvo k večjim uspehom.

V ta namen se je sindikalni aktiv na obratnem sestanku obvezal da organizira uspešno tekmovanje med vsemi izmenami. Celotno članstvo kolektiva pa je sprejelo obvezo za delovni delavci do konca leta.

Posamezni člani uprave mariborske tovarne volnenih in vigozna izdelkov kažejo oportunistično stališče do uspešnejšega izpolnjevanja plana

V mariborski tovarni volnenih in vigozna izdelkov so delavci pred kratkim sprejeli obvezo za nadurno delo ki vodijo odločno bitko za izpolnitev letošnjega plana. Oportunistično pa je v pogledu doseganja še večjih možnih uspehov stališče posameznih članov uprave izmed katerih so prevzeli posamezniki tudi važnejše funkcije v upravnem odboru podružnice. Predsednik podružnice je personalni referent, celotno tekmovanje pa vodi vodja planskega oddelka v podjetju. Na ta način je uprava tovarne ohranila tudi revolucionarnejše delovanje sindikalne podružnice. Stik med upravo podjetja je postal na ta način nepravilen, na drugi strani pa ni skoro nikakršne povezave upravnega odbora podružnice z ostalim članstvom.

Naravnost presenetljiva je silna odločnost naših delavcev, nameščenec, tehnikov in inženirjev v letošnjem zadnjem obdobju bitke za plan. Ta odločnost in zavednost, ki preveva ogromno večino naših kolektivov, je najboljši porok, da bodo izvršene naše naloge v prvem letu petletke; ti uspehi pa predprijavljajo obenem granitni temelj, na katerem bodo rasle tudi naše bodoče zmage v drugem letu petletke.

Strokovni timu dviganju industrijskega delavstva posvetimo več pažnje

Prvo leto petletke nam vrtaša našeto gospodarskih zmag in neprecenljivih izkušenj, poleg tega pa tudi kopice novih problemov, ki jim moramo posvetiti vso skrb. Med mnogimi stopa pred nas z vso svojo težo vprašanje usposabljanja delovne sile, kvalificiranih delavcev ter srednje-tehničnih kadrov.

Po izvršeni nacionalizaciji vseh industrijskih podjetij, smo v industriji prešli k načrtnemu gospodarstvu, čigar najvišja oblika je petletka. Ker sta načrtna proizvodnja in investicije nerazdružno povezani z načrtnim dviganjem strokovnih kadrov, moramo tudi v re-produciranju delovne sile energično prekiniti z dosedanjjo prakso ter preiti k načrtnemu dviganju uresničevalcev naše petletke — kovinarjev, livarjev, strojnikov, tkalcev,idarjev, tesarjev, betonarjev, rudarjev, prometnikov, mizarjev — bodočih udarnikov, herojev dela in novatorjev. Za to važno delo predvideva plan preko osem milijard dinarjev investicij.

Poleg srednje-tehničnih, industrijskih in strokovno-nadaljevalnih šol, ki morajo biti osnovne kovačnice strokovnih kadrov, se moramo posluževati za dvig polkvalificiranih, kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev tudi raznih strokovnih tečajev.

Glavni namen teh tečajev je da strokovno in splošno izobrazbo pomagajo našim delavcem do večje usposobljenosti, spoznanja dela, in jim vzbudijo veselje do stroke in jim nudijo možnost do nadaljnjega izpopolnjevanja. Te tečaje obiskujejo delavci novinci in jim nudijo najosnovnejše napotke in vpogled v njihovo bodoče delo. V drugih težjih dobijo delavci, ki so si v daljši dobi že pridobili precejšnje praktične izkušnje še strokovno splošno priučeni delavci, na št strokovne izpite in ostali kvalificirani delavci ter si tako izboljšali tudi gromoti celotni strokovni in izredno splošni priučeni delavci, ap si bodo na teh težjih izpopolnili svoje znanje, se o bogili v način dela, v pospešili se bodo za zagotovo vodstvo oddelkov, soletiti, postili bodo mojstri delovne sile.

V nekaterih podjetjih so takoj po osvoboditvi začeli z raznimi tečajij pokazali so dobro voljo, vendar so mnogi jemali te tečaje preprosto. Imamo primere, kjer so hoteli po 26 urah teoretičnega pouka doseči kvalifikacijo, uprave podjetij so na lastno pobudo izdajale spričevala o uspešnem zaključku tečaja, toda ljudi so pošle na istem delovnem mestu in z isto plačo, v teh težjih se ni vodila evidenca ali kontrola nad učnimi uspehi in predelano snovjo.

Do sedaj strani podatki, ki pa so pomembni, nam povedo, da je bilo od osvojitve do danes v LR Sloveniji 281 strokovnih tečajev in da je bilo vpisanih vanje 13.569 tečajnikov. Ugotovili pa so, da je bilo med njimi le nekaj desetih tečajnih sploh so vprašanje kvalifikacije delavca zamenjali in gledali a staro malomarnostno stališče. V bodoče moramo poskrbeti, da bodo žene tolaške dobile prvo mesto v naši industriji.

Pri Predsedstvu vlade LRS ustanovljeni Komitea za srednje in nižje strokovno šolstvo je v teh dneh preko ministrstev razposlal vsem podjetjem točna navodila o organizaciji tečajev, ki bodo razpisala marsikatero neizpolnjenost ter dala enoten organizacijski načrt. Komitea bo skrbel tudi za točno evidenco, organiziral strokovne in smekcije, izdal skripta in ostale pripomočke. Organizatorji tečajev pa naj še v vseh neizpolnitih obročih za poslanila na oddelke za kadre pri svojih resornih ministrstvih.

Vendar samo Komitea in ministrstva ne bodo mogla izpolniti važne naloge izgradnje strokovnih kadrov, če ne bodo tega vprašanja resno vzeli tudi sindikati in uprave podjetij. Sindikati naj v svoje tekmovalne obveze vneso tudi kaj podobnega kot n. pr.: V teku leta bomo s strokovnimi tečajij dvignili na stopnjo kvalificiranih delavcev 30 svojih tovarišev. Nenehno morajo vršiti propagando in kontrolo nad potekom tečajev, nad izpolnjevanjem učnega načrta in rednim obiskovanjem. Prepričati morajo delavce, da so tečajji v splošno in njihovo osebno korist. Pobijati morajo na vsakem koraku nezainteresiranost in malodušje, ki ga širijo reakcionarni elementi. Skralka, biti morajo gibaio tečajev. Uprave pa naj v svojem planiranju ne pozabijo, da je plan kadrov nerazdružno povezan s planom proizvodnje in splošne izgradnje. Naj ne pozabijo, da naše nove tovarne ne bodo izpolnile plana, če jim ne bomo pravčasno oskrbeli ljudi. Bračič Vladimir

(Nadaljevanje s 4. strani)

ja so si pridobili v teh težjih potrebno znanje pa znaša komaj 3.788. Prav gotovo leži tu krivda tudi v preamajnem zanimanju sindikalnih organizacij za pravilno organizacijo in izvedbo teh tečajev. Marsikdaj so bila predavanja pretežka in nezanimiva za preproste tečajnike. Sindikalne organizacije tudi niso vložile dovolj truda v to, da bi vzbudile med delavci in nameščenci večje zanimanje za izpopolnitev njihovega strokovnega znanja ter jih s prepričevanjem pripravile do večje vztrajnosti pri obiskovanju pouka.

Uspešno uresničevanje plana zavisi tudi od zadostnega dotoka in pravilne razmestitve delovne sile

Pred vojno ni bil potreben nikak plan kadrov, ker so se sicer zelo redko manjkajoče vrste delavcev in amesčenecv zanka dopolnile iz armade brezposelnih; v naši novi družini stvarnosti pa ni biti govora več o brezposelnosti kot v družbenem povaju. Nasprotno! Naši rastoči industriji vedno bolj primanjkuje kadra.

Letos so se v Sloveniji vključili v proizvodnjo novi desetstotici delavcev; od teh je skoro polovica žensk. Naša podjetja in ustanove so zaposlile tudi vse invalide NOV in demobilizirane. Vendar še vedno znatno primanjkuje kadra v vseh strokah. V tem letnem času primanjkuje delovne sile celo onim panogam industrije, v katerih je vladalo v predvojnih zimskih sezonah popolno marvilo in brezposelnost kot a pr v gradbeni industriji. Naše gozdarstvo n. pr letos ne izpolnjuje povsem plana, ker mu primanjkuje 1500 gozdnih delavcev. Še večje je pomanjkanje delovne sile na gradiliščih; v

prihodnjem letu bo samo gradnja Nove Gonce teriale zase več kot 8000 delavcev.

Vse premalo paznje so posvečali odedki za delo pri OLO-jih in odseki za posredovanje dela pri KSS-ih uspešnejši mobilizaciji delovne sile. Ker zavisi uspešno izpolnjevanje plana v veliki meri od dotoka in pravilne razmestitve delovne sile, je treba napraviti takojšen prelom s pisarniškim posredovanjem dela ter preiti v tem pogledu k planskemu operativnemu delu na terenu, ki zahteva večje povezave s KLO-ji ter z organizacijami OP na vasi, kjer se nahaja izvor in rezerva delovne sile.

Ugotavljamo lahko, da so naše žene v ogromni večini razumele in sledile klicu našega plana, dočim jih je v marsikaterem primeru odbijalo od vstopa od proizvodnje oportunistično stališče nekaterih uprav podjetij.

Več truda bo treba vlagati tudi v elastičnejše vključevanje ženske delovne sile s posebejla važke mladine in tako imenovanih polproletarcev v proizvodnjo; slednji bi se lahko zaposlili vsaj po nekaj ur na dan ali nekaj dni v tednu pri regulacijah cest, vodovodih in podobnih delih.

Znatno olajšanje v pogledu pomanjkanja delovne sile se da vsakakor doseči tudi z racionalno in pravilno razporeditvijo že zaposlenih delavcev in nameščenecv.

Vključenje naših izseljencev — povratnikov v proizvodnjo predstavlja del vprašanja o uspešnem izpolnjevanju plana

Naša država ima v tujini še preko pol milijona rojakov-izseljencev. Ti so še prisiljeni, da delajo izven domovine za tuje kapitaliste, medtem

ko naši domovini silno primanjkuje delovne sile.

Zato te naša ne samo gospodarska, temveč tudi patriotska dolžnost, da pritegnemo te rotake-izseljence v domovino in jih vključimo v našo bitko za plan.

Preko baze za izseljence-povratnike v Kamniku se je vrnilo letos že 3466 oseb v domovino; med temi je bilo 44% Slovencev. V naslednjem letu pa pričakujemo povratka novih trum izseljencev, predvsem strokovnih delavcev iz Westfalije.

Vendar pa posvečajo nekateri lokalni forumi in posamezne množične organizacije premalo skrbri izseljencem po njihovi vrnitvi v domače kraje. Namesto, da bi jim pomagale premostiti prve težave. Zato so upravičene pritožbe nekaterih izseljencev v tem pogledu: ter je na vsak način treba prekiniti z dosedanjim večkrat neprimernim postopanjem neprav izseljencem-povratnikom.

Nekaj zaključnih ugotovitev

Ob zaključku konference je pomočnik ministra za delo LRS tov. Piškur poudaril nekatero ugotovitve konference. Med drugim je omenil, da odseki za delo pri OLO-jih še nimajo dovolj utrjenega svojega organizacijskega ogrodja, zaradi česar jim naloge večkrat uhajajo iz rok. Okrepiti in pomnožiti bo treba čimprej tudi kader v samih odsekih. Tudi služba inspekcije dela še išče novih organizacijskih prijemov, posebno v pogledu higiensko-tehnične zaštite dela.

Po zaključni besedi ministra tov. Regenta Ivana ki je poudaril, da se naloge vseh navedenih sektorjev dela tesno povežane med seboj in tvorijo celoten obsežen kompleks celote, je konferenca zaključila svoje delo.

„Medalja dela“ — priznanje najboljšim delavcem

Ljudska skupščina FLRJ je ob koncu preteklega meseca sprejela zakon o uvedbi »Medalje dela«. To je nova odlikovanja za delovne zasluge poleg »Reda dela I, II in III. stopnje, ki je bil uveden že 1. maja 1945. Ta red in medaljo dobivajo posamezniki, skupine delavcev, kakor tudi podjetja in ustanove kot priznanje za delovni heroizem, znanstvene in tehnične iznajdbe ter osebne ali skupne uspehe pri delu za obnovo države in njeno nadaljnjo izgradnjo.

Odlikovanja, ki se podeljujejo za posebne uspehe pri ustvarjalnem delu, to je pri delu za izvedbo velikih nalog petletnega plana, so rezultat naših novih družbeno-ekonomskih odnosov, ki so jih naši narodi ustvarili med borbo in ki jih sedaj nadalje razvijajo. V državi nove demokracije, kot je naša, kjer je delovno ljudstvo vzelo oblast v svoje roke, kjer so se vsi delovni ljudje združili pri veličastnem in skupnem delu za izvedbo petletnega plana — v taki državi delo ni več suženjsko punžajoče breme, temveč častna obveznost vsakega državljanca.

V Federativni ljudski republik Jugoslaviji delovni ljudje po tovarnah ne delajo več za lakorničevalce, kakor ne delajo več za veleposestnike in bankirje delovni ljudje na deželi, ker je zemlja razdeljena kmetom, ker je tudi tovarne, banke in zemljo ter vsa prirodna bogastva vzelo v svoje roke delovno ljudstvo, da jih upravlja in da jih plansko izkorišča za izgradnjo boljšega, socialističnega življenja. Zato je postalo delo dolžnost vsakega človeka, stvar časti in ponosa, a odlikovanje pri delu stvar posebnega priznanja in časti.

Novi odnos ljudi do dela, ki se zrceli v ustvarjalni iniciativi delovnih in udarništvu in socialističnem tekmovanju, je najvažnejša oblika aktivizacije širokih ljudskih slojev v graditvi socializma, hkrati pa ponoven dokaz, da je ljudstvo resnično gospodar v svoji novi državi in da ima svojo vlogo krepko v svojih rokah.

Poleg borbe narodno-osvobodilne vojske, ki na svojih prstih ponosno nosijo rdečo in medaljo, nosi tudi 1500 delovnih ljudi z istim ponosom »Red dela«. Velike pridobitve, ki so si jih naši narodi priborili med vojno, se tako v ustvarjalnem delu utrjujejo in nadalje izgrajujejo.

Utrjujejo in izgrajujejo se novi odnosi tovarištva in vzajemne pomoči med ljudmi, povezanih s skupnim delom, skupnimi interesi, cilji in težnjami; krepijo in izgrajujejo se novi odnosi do dela, do splošne ljudske imovine in ljudskih interesov.

Skupno delo za izvedbo petletnega plana še bolj povezuje vse naše narode, vse naše delovne ljudi, delavce, kmete in delovno inteligenco. Z ustvarjalnim delom raste in se krepi moralno politična enotnost naših narodov, utrjuje se ljudska fronta. Z družbeno-koristnim delom se razvijajo moralne sile naših ljudi, njihova predanost ljudskim koristim, njihova pripravljenost, da z lastnim trudom in naporom, ki jim jih več dotrinejo splošnemu napredku, njihova volja, da pomagajo ljudem, ki zaostajajo, ter težnja, da tudi sami čim več dosežejo. V velikem ustvarjalnem delu in na osnovi tega dela se krepi in razvija bratstvo in enotnost naših narodov ter vse ono plemenito in veliko v ljudeh, kar jim daje moči, da tudi sedaj, v miru, vrši-

jo taka dela, ki se po svoji veličini in pomenu lahko vzoporejajo s slavniimi podvigi iz časa narodnoosvobodilne vojne.

Najizrazitejši nosilec novega odnosa do dela je naša mladina, zato je bilo največje število »Redov dela« podeljenih prav mladincem — graditeljem proge Samac—Sarajevo in drugih naših važnih objektov.

V naši državi so ustvarjeni in se nadalje razvijajo taki delovni in življenjski pogoji, ki dajejo vsakemu človeku pobudo in možnost, da vse svoje ustvarjalne sile, sposobnosti in talente razvije v koristnem delu za skupnost. Vedno bolj se uveljavlja socialistični sistem nagradjenja po uspehih in delu, kakor tudi razne druge oblike materialnega in moralnega podpiranja ljudi, da razvijajo in izpolnjujejo svojo delovno iniciativo.

Mi gradimo družbeno skupnost, v kateri predstavlja razvoj osebnosti in vseh njenih sposobnosti koristi za vso družbo, v kateri se splošne koristi skladajo z koristmi vsakega posameznika, ki stremi za tem, da svoje sposobnosti čim bolj razvije in čim koristneje uporabi.

Vedno širši razmah delovnega pomena in usvarjalnosti naših ljudskih množic, posebno mladine, daje veličinaste rezultate, nad katerimi strmi vse svet in s katerimi se naši narodi lahko prav tako ponosajo, kakor se ponosajo s slavno narodnoosvobodilno borbo. Mladinska proga Samac—Sarajevo je bila dograjena pred rokom, uspešno in v rekordnem času se dograjujejo veliki industrijski in drugi objekti, dnevno novi delovni kolektivi pred rokom dosegajo prvi letni plan naše petletke, število udarnikov, novotrojcev in racionalizatorjev — delovnih ljudi, ki so se izkazali v industriji in poljedelstvu, stalno raste.

Delovni heroizem postaja vedno bolj množični pojav. Poleg »Reda dela«, s katerim se nagradjuje najbolj zaslužni delavci in delovni kolektivi, je potrebno uvesti tudi »Medaljo dela«, s katero bo nagradjeno večje število delovnih ljudi, ki so se s svojim delom za izpolnitev naših proizvodnih planov najbolj odlikovali.

Red in Medalja dela sta znak posebnega priznanja za delovni heroizem in požrtvovalnost. Oba dokazujeta, kako danes naša ljudska skupnost, država delovnega ljudstva, ceni in spoštuje delo ter liste, ki se pri njem izkažejo. Red in Medalja dela sta pa hkrati pomemben prispevek k nadaljnjemu razvoju in krepitvi novega odnosa do dela, ki je ne samo pridobitev našega novega življenja, temveč tudi garancija naših nadaljnjih zmag na poti družbene graditve države, na poti v socializem.

(Po »Berbic«)

Neuspeh pri izvrševanju plana so največkrat krive napake v podjetjih in sindikalnih podružnicah

Sindikalna podružnica pri podjetju Izvori nafte v Dolnji Lendavi je imela 28. novembra množični sestanek, katerega se je udeležilo okrog 250 delavcev in nameštencev, ki so prišli skoro iz vseh tudi oddaljenih objektov. Proti koncu, ko so obravnavali probleme podjetja, je bil sestanek zelo živahen in zanimiv.

Delovni kolektiv se je spomladi obvezal, da bo izvršil plan za leto 1947, že do 29. novembra. To obvezo delovni kolektiv ni izvršil, ampak je nastal celo problem, ali bo plan sploh izvršen do konca leta.

Plan vrtnanja je bil v prvem polletju izpolnjen le za 25 % ali za polovico predvidenega, prve 4 meseca drugega polletja pa za nadaljnjih 50 %, kar pomeni prekrščenje plana v teh mesecih. Toda še vedno je treba izpolniti 25 % od celotnega plana in zaradi pomanjkljivosti in slabega dela v novem polletju bo moral delovni kolektiv, kljub uspehom v drugi polovici leta, napeti vse sile, če bo hotel do 1. januarja zaključiti proizvodni plan za leto 1947.

Prav tako ni bil izpolnjen v prvem polletju plan pridobivanja nafte, čeprav se je tukaj stanje precej izboljšalo: v septembru je bil plan izveden s 96 % v oktobru pa presečen za 6 % oziroma v novembru za okrog 12 %.

Za neizpolnitev obveze in morda celo plana je več vzrokov, največ v podjetju samem.

ma ter bi s svojim delom na takem mestu lahko več škodovali kot koristili, ker bi le kvarili stroje. Inženirjev primanjkuje, zato lahko postane vsak podjeten delavec — strokovnjak — to je resnica, toda le z delom in učenjem.

Podjetje vodi tečaj za mladi kader in dobro bi bilo, če bi bili za predavatelje poleg inženirjev in strokovnjakov in vodstva podjetja pritegnjeni tudi racionalizatorji, udarniki in drugi sposobni delavci, ki bi na predavanjih prenašali izkušnje pri svojem delu tudi na ostale članke tega kolektiva.

Največja napaka in ovira pri izvrševanju plana pa je nedisciplinarnost, ki se odraža v odstotku neopravičenih izostankov in v tem, da prihajajo nekateri delavci čisto pijani na delo. Delžnost upravnega odbora podružnice in vsakega člana posebej je, da se proti temu kar najostreje bori.

Podjetje nima še pri vseh delih uvedenih norm, čeprav bi jih lahko uvedli s osirom na značaj dela. Geometriji so celo, da se za vrtnanje ne morajo postaviti norme, ker je uspeh odvisen od terena in materiala, ki se vrta. Toda izkušnje v Sovjetski zvezi

in tudi že pri nas so pokazale, da je to mogoče. To danes ni več problem, problem pa je, če se v podjetju taki delavci kakor je tisti, ki je dejal, da se pod Centibe de Lendave ne more izkupati jarek po morni. Vsak delavec želi, da je za svoje delo pošteno plačan, se pa se lahko izvaja le, če se dela po normah. Zato se proti normam le delomržeji, ki hočejo s rasnimi izgovori preprečiti uvedbo norm.

Poleg izvrševanja plana pa ne smemo pozabiti na strokovno in politično ter kulturno dviganje. Temu se delavci posvečajo v tem podjetju vse premalo pažnje, kar kaže najbolj obisk sindikalne šolnice. Dosedaj je bila večinoma prazna, prihajalo je le nekaj tovarišev, ki so igrali šah.

Vendar je sektor za eksploatacijo nafte s svojim delom in doseženimi uspehi, ki smo jih v začetku omenili, zaslužil prehodno zastavico podjetja.

Drugo polletje je pokazalo, da se da v dobro veljo mnogo doseči, zato je treba delo tako tudi nadaljevati.

Vid

Še leta 1946 zapuščena tovarna je sedaj izpolnila svoj letni plan

13. decembra ob 13. uri popoldne je sirena v tovarni podplatnega usnja »Standard« v Kranju zazvanila veselo novico, da je delovni kolektiv uspešno in 17 dni pred rokom izvršil svoj letni plan.

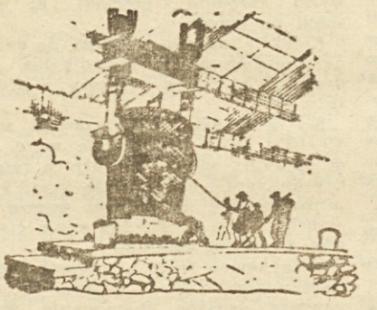
Če hočemo pravilno oceniti ta uspeh delovnega kolektiva, se moramo ozreti na začetek obratovanja v tej tovarni. Ko se je naše ministrstvo za industrijo in rudarstvo konec novembra preteklega leta odločilo, da obnovi delo v tej tovarni, je bilo kaj malo upanja, da bi delo v doglednem času steklo. Zima je bila pred vrati, od tovarne pa so ostali le zidovi, kajti okupator je že leta 1941 ustavil obrat, stroje in motorje pa vse do zadnjega odpeljal. Bivši lastnik Knocn je odpeljal tudi najvažnejšo napravo v tovarni — moderno urejeno ekstrakcijo. Tovarno so v času okupacije spremenili deloma v vojašnico, deloma pa so je uporabili za skladišče raznega materiala. Za gretje vojaških prostorov so uporabljali parne kotle, ki jih niso vsa štiri leta niti enkrat očistili. Vojaštvo je uporabljalo vse, kar je bilo lesenega: okna, vrata, tla za kurjave v kuhinji. V takih prostorih je bila svedra tudi po osvoboditvi vsaka proizvodnja nemogoča. Na zahtevo borca za pravice delovnega ljudstva, ministra za industrijo in rudarstvo LRS tov. Franca Leskoška, danj tudi ta tovarna prispeva svoj delež k izpolnitvi petletnega plana, so začeli novembra 1946 obnavljati zapuščene prostore. Upravnik tov. Bračič Danilo, ki je dobil nalogo, da obnovi obrat, je stvar energično zgrabil. V Kranju ni mogel dobiti delovnih moči in odpeljal se je na Štajersko, odkoder je pripeljal s seboj okrog dvajset delavcev. Ti so pričeli s čiščenjem strojnice. Delovni kolektiv, ki je bil sicer majhen po številu, se je z vso vnemo vrzel na delo. Na zah-

tevo ministrstva so se vrnili na delo v tovarno »Standard« tudi vsi delavci, ki so prej delali v tej tovarni ter so v času zastoja našli zaposlitev drugod. Uspehi delo so se kazali iz dneva v dan in zadnje dni v letu 1946, je pričela tovarna z namakanjem kož. Delavci so pri svojem delu pokazali mnogo iniciative — v razmeroma kratkem času so montirali dva velika lužilna sode in dva izpiralna stroja. Stroj za odstranjevanje mesa, ki ga je že lastnik hotel večkrat prodati za staro železo, pa so delavci tako preuredili, da sedaj odlično služi svojemu namenu. Ostale stroje je tovarna nabavila iz raznih drugih tovarn, ki so bile v likvidaciji. Tovarna je pričela z rednim obratovanjem, obenem pa je delovni kolektiv še vedno popravil objekte, preurejal stroje in postavil ključavnice in mizarne delavnice.

V mesecu maju so se pokazali prvi uspehi kolektiva. Plan proizvodnje je bil sestavljen na podlagi dvodestotne povečave tovarne. Razdebetev plana se je večala od meseca do meseca in prav tako se je dvigala tudi proizvodnja. Največ zasluga za povečano hitrost dela imata zlasti uprava in sindikalna podružnica, ki sta znali na pravilen način pojasniti delovnemu kolektivu, kakšen je pomen in namen socialističnega tekmovanja.

Delavci so bili za svoje delo že večkrat nagradjeni. Maja so bili proglašeni prvi trije udarniki, ob priliki okrajnega festivala pa je prejelo to naziv ostalih deset najboljših delavcev.

Sindikalno delo je zelo razgibano, stalno imajo študijske ure, predavanja, ter se udeležujejo pri raznih kulturno-prosvetnih prireditvah. Skupno z upravo podjetja je sindikalna podružnica reševala probleme in premagovala ovire in danes stoji delovni kolektiv kot zmagovalci v prvem letu borbe za petletni plan.

Redoljub Čolaković

Pasvet na Stolicah

partizanskega odreda sodeloval tudi odred Zečević-Martinović, vsega skupaj okoli tristo pedeset borcev, oboroženimi s puškami, puškomitraljezi in bombami.

Borba se je začela 1. septembra zvečer z napadom na rudnik Stolice, odkoder je nemška straža, nekaj desetim mož, takoj pobegnila, ko so se oglasile prve naše puške. V Krupnju je bil nemški odpor hitro zlomljen, pač pa so se Nemci zabarikadirali v bolnišnici, novi, trdno zgrajeni hiši na robu mesta. Zaradi tega je borba za osvoboditev Krupnja trajala dva dni. Drugega dne so priletela na pomoč posadki letala, ki so bombardirala in mitraljirala naše položaje in tudi mesta, toda človeških žrtev ni bilo. Tretjega dne so je Nemcem pod zaščito letalstva posrečil umik iz obkoljene hiše, in zbežali so proti Valjevu. Naši so to opazili in pohitevili po bližnjih za njimi. Pripravili so zasado na cesti Zavlaka-Valjevo in ujeli okoli osemdeset nemških vojakov in podoficirjev. Del nemške posadke se je razpršil po okoliških vaseh. Kmetje so to javljali štabu v Krupnju, ki je poslal po vaseh patrole; ujele so še trideset Nemcev. Tako je znašalo celotno število ujetih nemških vojakov sto deset. Poleg tega so naši zaplenili precejšnje množino orožja, municije, vojaških oblek, kočev in raznega živeža: grške sardine, holanski sir, dansko maslo, francosko čokolado, Gavrilovičevo salamo. Vedeli smo, da so Nemci roparji najtežjega kalibra, da pa so

narepali v zaslužjeni Evropi toliko, da morejo z delikatetami hraniti tudi navadne vojake, tega nismo niti slutili.

V posloppju bivšega okrajnega glavarstva je komandna mesta. Vse vrste okoli nje: mnogo naših borcev v zelenkastih uniformah in nizkih nemških škornjih — vse iz nedavnega vojnega plena, potem hmetje iz okoliških vasi, ki so prišli pogledat svoje ali pa opraviti svoje posle v komandi. V Krupnju nismo dolgo ostali, temveč smo nadaljevali pot proti Stolicam, kjer je že nekaj dni bili tovariš Tito.

Nad rudnikom v Stolicah je ob cestki, ki pelje iz Krupnja v Lesnico, skupina barak, v katerih se nekoč stanovali delavci, in majhna vila, stanovanje direktorja. Tu se je naselil tovariš Tito s svojimi najbližjimi sodelavci in majhnim oboženiim spremstvom. Na Stolicah smo poleg tovariša Tita našli tudi tovariše Aleksandra Rarkovića-Marka, Ivana Milutinovića in Iva Ribarja-Lole.

Tovariš Tito in ostali tovariši so nas sprejeli zelo prišerno. Po skromnem kosilu smo v razgovoru obsedel v bivši delavski obednici. Četudi je bil naš Glavni štab redno v zvezi s tovarišem Titom, ki je bil na ta način — tudi v času, ko je še bil v Beogradu — obveščen o vsem, kar smo delali na terenu, se je živahno zanimal za vse vojaške in politične probleme, pozorno poslušal naša poročila, povpraševal za vrste stvari do najmanjših podrobnosti v življenju naših odredov, kakor na primer: prehrana in obleka; nastavitve ra-

njenov, politično-prosvetno delo v odredih in tako dalje.

Tovariš Tito nam je pripovedoval o svojem sestanku z Dražo Mihajlovičem. Takoj po prihodu na ozemlje, ki ga je osvobodil naš Valjevski odred, je tovariš Tito v prvi polovici septembra iskal možnosti, da se sestane z Dražo Mihajlovičem, da bi osebno ugotovil, ali je možno sodelovanje s tem polkovnikom, ki izjavlja, da je proti okupatorju, ki pa s svojim ravnanjem praktično ovira razvoj narodne osvobodilne borbe. Sestanek je pripravil tovariš Miloš Minić, ki je bil tedaj instruktor Pokrajinskega komiteja Partije pri okrognem odboru za Valjevo. Sesta sta se v vasi Strugarnik pri Mionici v hiši vojvode Živojina Mišića. S tovarišem Titom je bil tovariš Miloš Minić in še en tovariš iz štaba Valjevskega odreda. Od četnikov so prišli Draža Mihajlovič, Dragiša Vasić in major Mišić, sin vojvode Mišića. Niso se sporazumeli. Draža je vzdrževal svoje stališče, da se borbo še ni pravi čas, izjavil pa je, da ne bo z ničimer ovalral naše akcije, in zahteval od nas, da ga ne napadamo v svojih letakih. Tovariš Tito je pravil, da je Draža kdo ve zakaj mislil, da je Tito Rus. In ker je mislil, da kot Rus ne pozna položaja v Jugoslaviji, je govoril, da so Hrvati krivi razpada Jugoslavije, da vršijo Hrvati kot celota zločine nad Srbi na Hrvatskem ter v Bosni in Hercegovini in da bodo zato morali skupno odgovorjati. Kočno se je Draža pritožil Titu, da so naši tovariši v valjevskem okraju Dražo in njegove četnike nazivali gibančarje.

Povedali smo tovarišu Titu vse, kar smo zvedeli o Draži Mihajloviču v času našega bivanja na terenu v Srbiji.

Po mnenju tovariša Tita igra Draža dvoilčno vlogo in je zelo verjetno, da mu po Nedici zveze z Nemci. Toda glede našega ravnanja z Dražo Mihajlovičem nam ne sme biti vodilo to, kar je Draža osebno, temveč to, kar on objektivno pomeni. Nedvomno je zastopnik enega dela našega meščanstva, ki je sovražen osi. To sovraštvo ni borbeno; izbiralo bo vse možne kombinacije, vendar zmerom izgibljuje se nevornostim. Napačno bi bilo misliti, da to meščanstvo nima svojega vpliva tudi na širok sloje ljudstva v Srbiji. Zaradi tega moramo biti pri razkrinkavanju ravnanja Draže Mihajloviča gibčim, trdovratni in potrpežljivi. Samo tako bomo mogli Dražo Mihajloviča politično osamiti.

Ko je govoril o mnenju nekaterih nepotrpežljivih ljudi, da je treba likvidirati Dražo Mihajloviča in njegov štab na Ravni gori, je tovariš Tito rekel, da bi to bila politična napaka. Ni težko vojaško uničiti Dražo Mihajloviča, toda za naše gibanje in njegov razvoj je bistvenega pomena, uničiti Dražo Mihajloviča. Šele takrat bo vojaško uničenje brez kakršnih koli političnih zapletkov. Razen našega političnega dela pri množicah za razkrinkavanje Draže Mihajloviča, je do dal tovariš Tito, nam bo pomagal tudi sam razvoj obožene borbe proti okupatorju, ki bo privedla v akcijo vedno večje število ljudi in ki bo prisilila Dražo, da se bo javno opredelil. Tedaj bo mogel

Kultura in prosveta

Umrl je delavski pesnik Tone Maček

Pred dobrim tednom se položili v Mariboru v grob delavskega pesnika. ki se je moral pred zaledovanjem predaprilske oblasti podpisovati z različnimi psevdonimi (Tone Maček, Čulikovski), resnično njegovo ime pa je bilo Anton Tane.

Rodil se je v Laškem kot sin zidarja in matere dninarice. Postal je rudar v Hrasniku toda življenje ga odnaša po svetu: pomival je posede v hotelih, v prvi svetovni vojni pa je zašel v rusko ujetništvo in je delal kot rudar tri leta v Donbasu. Tam je tudi doživel Oktobrsko revolucijo in oborožen z vero v zmago delavskega ljudstva se je vrnil v domovino, kjer je našel zaposlitev v uradu za socialno zavarovanje.

Njegova edina izobrazba so bili štiri razredi ljudske šole toda sam se je pozneje dokopal do širšega znanja in je dobera poznal vse prvake svetovne literature. Njegove prve pesmi je pohvalil celo Anton Askerc, pozneje pa je sam prišel objavljati pesmi in povesti v raznih delavskih listih in revijah. Leta 1929 je izdal zbirko pesmi »Glasevi iz temec, leta 1938 pa je izdala Cankarjeva družba izbor njegovih povesti, od katerih sta najmočnejši »Prenočišče v hotelu Gratiš« »Sluga Matej in njegov pes.«

K pesniku samemu in njegovim delom se bomo še povrnili, ko bomo zbrali vse gradivo o tem talentovanem pesniškem samouku.

Izvršilni odbori nudijo premalo pomoči finančnim odsekom

Po enem mesecu davčne kampanje na Dolenjskem lahko ugotovimo, da so kljub napovedi tekmovanja grospeljskega IO, vložili ostali IO-ji vse premalo sile v to akcijo in niso prikočili na pomoč finančnim odsekom tako kot bi bilo potrebno. Najbolj pa moramo grajati tiste izvršilne odbore, ki so kakor na primer v Črnomlju in Novem mestu pri tej kampanji skoraj popolnoma odpovedali. Uspehi teh okrajev so seveda temu primerani. Po njih lahko presodimo, da potažnost delo ljudskih odborov ter njihovo sposobnost za samostojno izvajanje nalog.

Cisto drugače pa je stanje v okraju Črnomelj, kjer prepušča izvršilni odbor vse delo finančnim uslužbencem, kar je velika politična napaka.

Porazdelitev narodnega dohodka še ni dokončana. Izterjava davkov poteka zelo slabo, ter se niti KLO-ji zanjo skoraj nič ne zanimajo. Davke morajo pobirati finančni uslužbenci, ki bodijo od hiše do hiše, pri čemer jim KLO-ji ne nudijo nobene pomoči. Poleg tega tudi KLO-ji ne pošiljajo finančnemu odseku rednih poročil.

Nekoliko boljše je stanje v okraju Novo mesto, kjer je porazdelitev narodnega dohodka že končana, ni pa bila še pretresena na masovnih sestankih. Na krajevnih ljudskih odborih in na finančnem odseku je opaziti, da nimajo zadostne pomoči s strani aktivistov IO ne skrbi dovolj za pregled nad kampanjo na terenu, zadovoljuje se z okrožnicami ljudskim odborom, ne zanima pa se dovolj za stvarno efektivno pomoč.

Trditve, da krajevni ljudski odbori niso sposobni za samostojno poslovanje v današnjem obsegu, nikakor ne drži. Potrebno je več učinkovite pomoči, raznih delovnih konferenc in obiskov strokovnjakov okraja na terenu.

Izvršilna odbora v Novem mestu in Črnomlju hosta morale v bodoče vložiti mnogo več naporov, mnogo več truda, kot doslej, da bosta stanje v okraju izboljšala. Rok za izterjavo davkov je kratak in brez trdega, zavestnega dela tu ne bo uspeha.

Pred nami je leto 1948, v letu je vastranska akcija za pripravo osamosvojitve ljudskih odborov, za širok razvoj njihove gospodarske in kulturne dejavnosti. Iz uspehov v davčni kampanji se morajo izvršilni odbori učiti, kako je treba pristopiti k temu, še mnogo važnejšim nalogam.

B-a.

O požarni disciplini v industrijskih podjetjih

Danes, ko bomo borbe za gospodarsko osamosvojitve izvedbo plana v prvem letu petletke za izvedbo industrializacije in elektrifikacije naše dežele, se vse zavedamo važnosti in pomenu naših industrijskih podjetij. Klub temu da so nam zlasti ob koncu vojne povzročili okupatorji ogromno škodo, smo z napori delovnega ljudstva in uporabo denarnih in ma-

terialnih sredstev, v zelo kratkem času dvignili našo industrijo iz ruševin. Še več — gradimo in še bomo gradili nove tovarne, velike kombinatne in električne centrale, ki jih že proizvaja naš sedanji petletni načrt. Vse te tovarne pa so danes ljudska lastina, t. j. naša lastina in so obremenjeni glavni vir družbene akumulacije, ki gre v prid posameznika in skupnosti.

„Delavska enotnost“ v letu 1948

Preden stopi naša »Delavska enotnost« v leto 1948, je treba do 31. decembra t. l. poravnati upravi vse nastale naročnine. To je stvar sindikalne discipline, zavednosti, tečnosti in vestnosti. Na zaostali naročnini nam dolgujejo podružnice ne same tisoče — ampak mnogo stotisoč dinarjev. Razumljivo je zato, da bomo podružnicam, ki ne bodo do konca tega meseca poravnale naročnino, pošiljanje lista z novim letom ustavili.

Z ozirom na novi letnik »Delavske enotnosti« napravite že sedaj temeljit red pri zbiranju naročnin in obračunavanja s upravo. Ravnajta takole:

1. Mesečna naročnina znaša 12 dinarjev. Z novim letom bomo prilogo »Pobudoc« ukiniteli, zato pa se bo obseg vsake številke povečal na 10 strani.

2. Naročnina se plačuje vnaprej! Le tako bomo dosegli ustaljeno naklado, le na ta način bo prihajal list smotrnejše med naročnike. Večina naših poverjenikov je do sedaj za vsako številko sprti pobirala po 3 din. Od sedaj naprej pa vsakega prvga v mesecu poberite od naročnikov naročnino za ves mesec, t. j. 12 din in je takej nakažite upravi. — Vsakega prvga v mesecu boste javili upravi takele: »V januarju 1947 ima naša podružnica 175 naročnikov. Naročnina za mesec januar sme vam že nakazati.« Februarja bode morda že kake spremembe. Nekateri naročniki so se morda odselili, nekateri doselili. Vsake spremembe je treba takej javiti upravi, ker odgovarja podružnica za vse številke lista.

Za stroške, ki jih imate zaradi dopisovanja s upravo, si poverjeniki od pobrane naročnine obdrže 5 odstotkov.

3. »Delavska enotnost« je vse premalo razširjena med člani sindikatov. Zlasti je malo naročnikov med tekstilci, poljedelskimi delavci, gospod. pomočniki, lesnimi delavci — in na splošno med delavstvom Slovenskega Primorja. Izrabite mesec december za pridobivanje novih naročnikov. Vsaka podružnica naj se petdru dvigniti številke novih naročnikov do 1. januarja 1948 za 10 odstotkov. Rezultate tega tekmovanja bomo objavili ter razdelili desetim podružnicam, ki bodo prve dosegle teh 10 odstotkov novih naročnikov, ugrade znatne umetniške vrednosti.

Uprava »Delavske enotnosti«, Ljubljana, Miklošičeva 23

Vse to pa narekuje vsakemu članu delovnega kolektiva, da čuva svoje tovarne in proizvodna sredstva pred nepotrebnimi okvarami.

Za zagotovitev požarne varnosti pa je potrebno strogo izvajanje požarne discipline.

Kaj razumemo prav za prav pod požarno disciplino? Požarna disciplina je vestne in stalne izpolnjevanje vseh preventivnih ukrepov, ki so potrebni, da preprečimo izbruh požara. Te ukrepe so dolžni izpolnjevati vsi člani delovnih kolektivov, zlasti pa še člani gasilskih čet. Po vsakem požaru se je ugotovilo, da sta nedisciplina in nebudnost posameznikov glavna vzroka požarov. Pri ureditvi varnostnih ukrepov bi morali člani gasilskih čet in sindikalne podružnice tesno sodelovati z upravami podjetij.

Delavci, kateri odstranjujejo odpadke iz parnih kotlov, ne polivajo še tleče ali celo goreče odpadke z vodo. Tam, kjer zaradi malomarnosti uprave še nimajo betoniranih ali obzidanih jam, odlagajo goreče odpadke kar na dvorišče in ponekod celo v neposredno bližino zgradb.

Tudi okrogli iz peči, ki padajo na lesena tla, so že povzročili požare. Kjer so lesena tla, moramo postaviti dovolj veliko opečno ali ploščevnato podlago. Posebno pozornost pa moramo posvetiti napeljavi dimnih cevi skozi lesene stene. Železne peči morajo biti montirane od lesenih sten v razdalji najmanj 80 cm. Razumljivo je, da se mora po končanem delu opeči v nečeh popolnoma pogasiti.

Masne krpe so za požarno varnost podjetja zelo nevarne, ker se zelo hitro vžgejo. Te krpe moramo odlagati samo v železne posode, opremljene s primernim pokrovom.

Zaradi uporabljanja odprtih svetilk v prostorih, kjer so se nahajali plini, vročliva para ali v zraku plavajoči vnetljivi prah, je prišlo že več-

krat do eksplozij, ki so zahtevale tudi človeške žrtve. Prepoved o uporabi odprtih svetilk mora biti skupno s prepovedjo kajenja vidno izobešana pri vходу in v samem prostoru. Sredstva za gašenje začetnih požarov. Vsi požari, tudi največji, se razvijajo iz majhnih žarišč, katere bi lahko zadušili z enim samim vedrom vode. Zato morajo industrijska podjetja v prvi vrsti razpolagati z dovoljno količino sredstev za gašenje začetnih požarov, ki morajo biti po vseh oddelkih smotrno razdeljena. Ta sredstva so:

1. Lesene kadi ali železne posode za gasilno vodo, ki morajo biti stalno napolnjene. To vodo je treba od časa do časa menjati.
2. Vedra za vodo, ki morajo biti stalno pripravljena poleg lesenih kadi ali železnih posod.
3. Gasilne metle za pobijanje tleh isker.
4. Gasilne cevi za priključek na hidrante ali vodovodne pipe.
5. Požarni kavliji krampji in sekire.
6. Pecek v zabojih in lopate za gašenje gorljivih tekočin.
7. Aparati za gašenje a kemičnimi sredstvi.

Končno pripominjamo, da je ministrstvo za ind. in rudarstvo LRS že ob pričetku letošnjega leta izdalo natančna navodila za gasilsko službo v industrijskih podjetjih ter je dolžnost upravnico-industrijskih podjetij, da jih točno izvajajo. Člani industrijskih gasilskih čet morajo skupno s sindikalno organizacijo nuditi upravam največjo pomoč ter prispevati k popolni ureditvi varnostnih ukrepov v naših tovarnah. S tem in s primerno požarno disciplino, kateri se morajo podrediti člani delovnega kolektiva, bo zagotovljena v naših industrijskih podjetjih požarna varnost in tudi izvedba velikih nalog, ki jih pred nas postavlja naš petletni plan.

Iz drugih republik

Elektrifikacija na Hrvatskem

Podjetje »Elektra« v Varaždinu za elektrifikacijo severne Hrvatske je doseglo letni plan. Kakor je dolekal plan, je podjetje izgradilo 1,5 km dolg vod visoke napetosti s transformatorskimi postajami v Dečjem domu Maruševac in popolnoma obnovilo in razširilo transformatorske postaje v Viniči. Izvem plana so napeljali 22 km voda nizke napetosti in postavili 6 transformatorskih postaj. Zaključujejo pa še gradnjo sedmih transformatorskih postaj, da bodo elektrificirali še sedem vasi.

Da bi pospešili elektrifikacijo vasi, so ustanovili 29 združenj z okoli 30.000 člani, ki vršajo začetna dela. Pri elektrifikaciji pomagajo ljudje tudi s prostovoljnimi delom.

Za uspešno izvajanje elektrifikacije je bilo pred kratkim več delavcev »Elektra« proglašanih za udarnike in nagrajenih.

Ljudstvo okolice Kragujevca za dvig svoje kmetijsko-obdelovalne zadruga

V vasi Krčmar blizu Kragujevca je bila ustanovljena prva kmetijsko-obdelovalna zadruga »Brača Hadžić«. Za v prvem letu svojega obstoja je pokazala zelo lepe uspehe: dočim je bil povprečen pridelek pšenice v okraju okoli 650 kg na hektar, je zadruga »Brača Hadžić« pridelala 850 kg na hektar, ponekod pa tudi več. Zadruga je v kratkem času postala vzorna gospodarstvo, v katerem je vključenih 26 posestev. Vse njeno delo razvija in napreduje spremlja ljudstvo v velikim zanimanjem. Sedaj na skupnih posvetih sestavljajo finančni plan za leto 1948. Zadrugniki so si za novo leto zadali kot najvažnejšo nalogo: zgraditev hleva, kjer bo dovolj prostora za vso zadrugno živino; v letu 1948, bodo zgradili tudi glavno zadrugno postopje. Že sedaj nabavljajo in pripravljajo potrebni material, da bodo lahko čimprej začeli z delom.

Oprostitev delavsko uslužbenskih restavracij plačevanja davka na promet storitev

Na podlagi dotedanjih tolmachenj predpisov o plačevanju davka na promet storitev so delavske uslužbenske restavracije bile dolžne plačevati davek na promet storitev v izmeri 4%. Na vprašanje, ali veljajo kot delavske uslužbenske menze po 2 točki pripombe k tar. št. 11 B-tarife davka na promet storitev tudi delavske uslužbenske restavracije, je ministrstvo za finance FLRJ v Beogradu pod št. št. 47.353 z dne 22. novembra 1947 pojasnilo takole:

Delavske uslužbenske restavracije, v katerih se hranijo samo delavci in uslužbenci, je treba v davčnem pogledu šteti kot delavske uslužbenske menze in se zaradi tega tudi nanje nanaša 2. točka pripombe k tar. št. 11 B-tarife davka na promet storitev, zato so torej takšne delavske uslužbenske restavracije oproščene davka na promet storitev.

vsak domoljub videti in oceniti, kaj je Draža Mihajlovič. Ni dvoma, da bo to v korist razvoja narodno osvobodilnega gibanja.

To so bile glavne misli tovariša Tita o Draži Mihajloviču. Tovariš Tito nam je v smehu pripovedoval, kako je major Mišić poskušal dograti, kdo je Tita. Nerodno mu je bilo, da bi vprašal naravnost, zato ga je dvakrat vprašal: »Zelo sta mi znana, kje sva se že videla?« Nato mu je tovariš Tito kratko odgovoril, da ga nedvomno z nekom zamenjuje, ker se nista mogla prej nikjer videti. To je morda tudi pri Draži okrenilo njegovo prepričanje, da je tovariš Tito Rus, oficir sovjetskega generalnega štaba, ki je bil poslan v Jugoslavijo, da pripravi ustajo.

Pogovarjali smo se nekaj ur. Tovariš Tito je bil najboljše volje; po razgovoru o političnih in vojaških vprašanjih je nadalje poslušal naša pripovedovanja o raznih doživljajih na terenu.

Večerja se je, ko smo zapustili barako, v kotlini kjer je bilo naselje, je bilo tiho. Večer je bil prijeten, pravi zgodnji jesenski večer, ko ni več vročine deževnih dni in neprijetnega hladu, no še ni bilo.

Prišli smo iz bolnice v trenutku, ko se šla po česti kolona nemških ujetnikov. Bilo jih je okoli sto. Vračali so se z dela — odstranjenih so ruševine hiš, ki jih pred nekaj dnevi porušilo nemško letalstvo. Spremljali so jih oboroženi partizani. Nenavadna slika. Mislim da si niso ti nemški ujetniki, ki se leno vlečejo v koloni, nkdar mislim, da bi mogli biti vojni ujetniki v Jugoslaviji — ker so tako lahkotno vtrkorokali v Jugoslavijo in ker so se v njej počutili tako varne.

Ujetnike smamo v veliki sobi v postopju komande mesta. Pet jih je naša vojaška sodišča obsodilo na smrt. Po izpovedi nekoga Avstrajca so to bili gestapovci in vojni zločinci Eden od njih je na vprašanje, zakaj Nemci ubijajo in rupejo po Srbiji, odgovorilo brez zavijanja: »To je pravica zmagovalcev.« Teh pet je zanj v zaporu, danes pa bo nad njimi izvršena obsodba. Z ostalimi ujetniki ravnamo dobro. Isto hrano dobivajo kot borci, svobodno lahko gredo na dvorišče, nihče ne vpija nad njimi, niti jih kdo žali.

in kakšna država je to? sem vprašal ujeznika.

»Rusija je delavska-kmečka republika, je zavezanec Nemca.

»To še morem verjeti, da ste verjeli Gobbelsu, da greste v boj proti plutokraciji, ko ste šli nad Francijo in Anglijo, toda, proti kakšni plutokraciji ste se šli boriti na vzhod, da je tam delavska-kmečka država? Sem vprašal Nemca, ki me je zmedeno gledal.

»Morali smo, bili smo že mobilizirani, se odgovoril z nezanesljivim glasom.

»Ali veste, kdo je Karel Liebknecht?« sem vprašal.

»Ne,« je odgovoril ujetnik kratko.

»Ali ne kdo med vami?« sem vprašal ostale.

Vsi so molčali. Nihče med temi sto nemškimi ujetniki, ki je bilo med njimi najmanj osemdeset delavcev in kmetov, ni niti po imenu poznal ju naškega sina nemškega naroda.

Gosta tema je zavila neurečno Nemčijo, sem si mislil pri sebi. Deset tisoč njениh najboljših sinov so pobile fašistične zveri ali pa jih vrgla v tabornišča in tako ohglavila nemško delovno ljudstvo.

»Ali veste, kdo je Thälmann?« sem vprašal.

Molčali so. Po daljšem odmoru sem zaskičal iz zadnjih vrst bojazljiv glas:

»To je komunistični predsednik.«

Govoril sem jim o Hitlerjevem napadu na Sovjetsko zvezo, poskušal sem jim pojasniti, da se ne voj-

skujejo za neki zavri rede in socializem, nego za bankirje in kapitaliste. S tem si bodo naložili strašno mrčino vseh zaslužbenih narodov in bodo drago plačali vsa zverstvo, ki jih počenja v okupiranih državah, posebno pa v Jugoslaviji. Povedal sem jim, kdo je bil Karel Liebknecht, in dodal: če že ne morejo biti katoliki, Karel Liebknecht, naj bodo kakor njihov rojak, hrabri partizani Posavskega odreda, tovariš Hari, nemški vojak, ki je pobegnil iz Beograda med posavske partizane in se tu hitro proučeval s svojim junaštvom. Z orožjem naj pohajnejo k nam, da se skupno borimo za svobodo in resnično boljšo življenje malega Slovaka.

Nenavaden prizor je bil to. V sredini Hitlerjeve evropske trinjavne, stoji sto vojakov Hitlerjeve armade, premljenih in razoroženih, v tem mestecu, nekje daleč stran v planinah Srbije. Med njimi stoji mož v oguljenem kmečkem suknjiču in vih nemške delovne ljudi, opozarja na njihovo dolžnost in poziva, da to svoj dolžnost izpolnijo. Nihče ne da niti z izrazom oči niti z gibom glave znamenja, da bi soglašal s tem, kar sem povedal. Morda je kdo med njimi soglašal z menoj, a se je bal pokazati to pred drugimi.

Ob slovesu sem jih povprašal, ali vedo kaj je z njihovimi tovariši, ki so zaprti. Niso vedeli. Povedal sem jim, da so bili kot gestapovci obsodeni na smrt in da bodo danes po obsodbi našega vojaškega sodišča ustreljeni. Z navalnimi vojaki bomo ravnali, kakor ravnajo posej z vojnimi ujetniki, toda agente Gestapa,

požigalce in ubijalce bomo sodili kot vojne zločince. V naši državi so prešli mnogo nedolžne krvi in se s tem tudi sami obsodili.

Postvotovanja partizanskih odredov, ki je bilo 26. septembra 1941 na Stolobah, in ki ga je sklepal tov. Tita, so se udeležili poleg tov. Tita tudi zastopniki Glavnega štaba Srbije, zastopniki Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slovenije, ter najbi žih partizanskih odredov. Zastopniki so na posvetovanju poročali o položaju v posameznih pokrajinah; nadalje so na posvetovanju sklenili, da se najvišje vodstvo oborožene vojske imenuje Vrhovni štab partizanskih odredov Jugoslavije, vodstvo v posameznih pokrajinah Jugoslavije pa: Glavni štab Srbije, Hrvatske itd. Prav tako so tudi sklenili, da bo osnovana enota partizanske vojske odred, ki se deli na bataljone in čete ter operira na določenem ozemlju.

Dopisli iz naših tovarn in ustanov

Gradnja kulturno-prosvetnega doma v Velenju

Prejšnji mesec so začeli z gradnjo kinodvorane v Velenju. Teško je sedaj z delovnimi močmi in prav tako z denarjem, a ker je kinodvorana v kraju, kjer je zanimanje za dobre filme izredno veliko, zelo potrebna. Je sindikalna podružnica velenjskega rudnika predlagala, da se zemeljska in ostala pomožna dela izvrše s prostovoljnimi delci. Kako si vse okoliško ljudstvo prizadeva, da bi bila stavba čimprej gotova, je najbolje pokazalo število prostovoljnih delavcev, ki se ni omejilo le na rudarje, ampak je zajelo vso okolico. Iz okoliških hribov se je že takoj od začetka gradnje odzvala skoraj vsa mladina.

Na doslej zapuščenih parceli je zaživelo Razvilo se je tekmovanje med posamezniki in skupinami.

Prvi prostovoljni delavci na gradilišču so bili mladinci in mladinke iz Hraslove. Ta skupina je dala pobudo tudi ostalim aktivom in sedaj se delovne skupine vrstijo ena za drugo, mnoge so že večkrat prišle na delo.

Kdor je opazoval dela v novembru, je lahko ugotovil, da je bil temelj postavljen v rekordnem času, niti slabo vreme, niti druge zapreke niso mogle ustaviti poleta pri delu. Sedaj so pričeli z zidanjem. Z velikim veseljem občuduje prebivalstvo, kako raste dom, ki so si ga tako želeli in katerega so v stari Jugoslaviji samo obljubljali.

Prostovoljni delavci so sprejeli obvezo, da bo dvorana pripravljena do 1. januarja 1948.

Pri delu so se do sedaj najbolj izkazali tovariši Ahtik Alojz, ki se je s svojo skupino iz mehanične delavnice prvi udeležil prostovoljnega dela. Jenko Ivan, Vrabčič Jože, Sadar Ladišlav, Hajnšek Franc, 12 letni Blaj Tone in še mnogo drugih. Tudi AFŽ organizacije so se pri tem delu dobro izkazale — saj vedo žene najbolje, bo mnogo pametneje, če bodo šli rudarji po trudopolnem delu v jamah k predstavi dobrega sovjetskega filma namesto v gostilno. Slavko

Kaznovani izkorščevalci ljudske imovine

Mariborsko okrožno sodišče je obsodilo tri škodljivce ljudskega gospodarstva. Delovodja gradbenega podjetja »Konstruktor« Ferik Franc je vodil mladitve dela na srednji kmetijski polji v Mariboru. Na gradilišču je Ferik Franc kot delovodja zlorabil zaupanje ter si prisvajal različne stavbeni material, ki ga je nato prodajal dalje. Cement in železo so kupovali kmetje in trgovci. Stok iz Kamnice, čeprav so vedeli da je Ferik pridobil blago na nepošten način. Trgovci Stok se je zaman izgovarjal, da tega ni vedel, saj mu je bilo dobro znano, da je bilo to leto spomlad za nabavo cementa potrebno nakazilo in, da so zaenkrat potrebna nova tovarna, bolnice in šole, kot ga ograditve njegovega dvorišča.

Ferik je v svojem protiljudskem početju računal na nerednost poslovanja uprave gradilišča, toda pozabil je, da se je položaj v enem letu izboljšal tudi tu ter so v materialnem oddelku kaj hitro zasledili njegovo delovanje. K razkrinkanju je pripomogla tudi budnost delavcev, ki so opozorili upravo na nerednosti, katere je počenjal njihov delovodja. Njegovo početje je že

toliko bolj obojanja vredno, ker je ta svoja umazana dejanja počenjal kot sindikalni funkcionar.

Obramba je skušala zmanjšati njegovo krivdo, češ, da gre razmeroma za neznatno vrednost, za katero je Ferik oškodoval skupnost dočim je bilo sodišče mnenja, da v tem primeru ni tolike važnosti vrednost, temveč je vsega obojanja vreden že sam poizkus oškodovanja ljudske imovine.

Sodišče je obsodilo Ferika na 18. trgovec Stoka na 4 in delavca iz mariborske tekstilne tovarne Kranjca Ludvika, ki je tudi sodeloval pri teh dejanjih, na 1 in pol meseca prisilnega dela z odvzemanjem svobode.

Ta primer naj bo v opozorilo vsem tistim, ki ne morejo pozabiti, da so se slična dejanja v starih časih vršila nekažnovano. Današnja policajna kontrola preprečuje take kupčije, delovodjem pa je zaupanje itak lep zaslužek za pošteno in vestno delo. Ta primer naj opozarja tudi delavce in nameštence, da s svojo budnostjo onemogočijo vsako skupnostno škodljivo delovanje protiljudskih elementov. C. V.

Objave

izdane potrošniški potrdil in deitev živilskih nakaznic za januar 1948

Kakor je bilo objavljeno že v dnevnem časopisu dne 14. t. m., je bil določen rok za predložitev potrošniških potrdil krajevnim ljudskim odborom najkasneje do 18. dec. t. l. V kolikor do tega roka delavci in nameštenci še niso predložili potrdil, morajo uprave sindikalnih podružnic poskrbeti, da bodo potrošniška potrdila takoj izdana. Posluževati se morajo etnotnih obrazcev »potrošniškega potrdilca«, ki ga je založilo ministrstvo za trgovino in preskrbo ter paziti na to, da bodo potrdila pravilno in točno izpolnjena ter navedena pravilna kategorizacija.

Nadalje naj sindikalne podružnice sedelujejo s krajevnimi ljudskimi odbori pri popisu upravičencev do krušnih kart s tem, da vršijo kontrolo, da bodo v sezname vnešeni oni delavci in nameštenci z družinami, ki so do krušnih kart resnično upravičeni. Sezname upravičencev so na vpogled vsakomur, ki ima na ta način možnost reklamacije. S tem bomo odpravili vse napake in nepravilnosti, ki so se doslej dogajale.

Prav tako pozivamo sindikalne svete, da sodelujejo z okrajnimi ljudskimi odbori ter kontrolirajo na ta način delo svojih podružnic, zlasti kar se tiče pravilnosti kategorizacije v potrošniške kazivke ter vnosa upravičencev do krušnih kart v sezname.

Sindikalni sveti naj dostavijo podatke o GO ESS kratko poročilo, kakšni problemi in težkote se pojavljajo na terenu v zvezi s tem.

Urejuje uredniški odbor. Glavni urednik I. Seliškar — Uredništvo (telefon 45-38) in uprava (telefon 20-42) v Ljubljani Miklošičeva c. 22 II — Izhaja vsak petek. Meščana naročnina 12 din. Štev. čekovne nakaznice 60-7005 012. Tiska Prosvetna tiskarna.

Fizkultura

Bele planjave vabijo na smuči

Z jesenskim crossom smo zaključili letno fizkulturo in se z nastopom jesenskega deževja umaknili v telovadnice, da s splošno vadbo še nadalje razvijamo in utrjujemo svoje telo.

Ko zapade prvi sneg in so dani pogoji za smučanje, se zopet izživljajo ljubitelji zimskega športa v helji naravi, na smučeh. Kajti tudi smučarski šport je zelo koristen, ker ugodno vpliva na harmonični razvoj človeškega organizma.

Z ozirom na ugodnost smučišča imamo v Sloveniji vse pogoje, da vključimo čim več delavcev in nameštencev v to panogo fizkulture. Za to pa niso prvi pogoj samo ugodna smučišča, temveč je pri nas najvažnejša velika družbena, politična in ekonomska sprememba, ki jo je prinesla narodnoosvobodilna borba. Danes so dani vsi pogoji, da služijo ta lepa panoga športa slehernemu delavcu, da se fizkulturo udeležuje in naučije vseh lepote, ki nam jih nudi sedaj resnično naša domovina.

Mnogi delavci so še vedno mnenja, da so se v fizkulturi izživljali samo tisti, ki so živeli v brezdelju na račun dela drugih, da se pa delovni človek pri osemurnem delu dovolj razgiblje, da delovnemu človeku fizkultura ni potrebna. To nezdravo miselnost, ki je še ostanek stare Jugoslavije, moramo čimprej odpraviti pri vseh tistih, ki še vedno pojmujejo fizkulturo vzgojo tako nepravilno in škodljivo.

Za odpravo te miselnosti in vključitev vseh tistih, ki jim je fizkultura namenjena v novi Jugoslaviji, imajo največ pomena in možnosti sindikalne organizacije. Zato bodo morale lete v večji meri propagirati in popularizirati smučanje med svojim članstvom ter iskati možnosti, da se bodo udeleževali v tej koristni disciplini in začeli z načrtnim ter sistematičnim delom.

Fizkulturni nastopi in manifestacije nam pričajo o hitrem vključevanju delavcev in nameštencev ter mladine v fizkulturo življenje. Tudi število

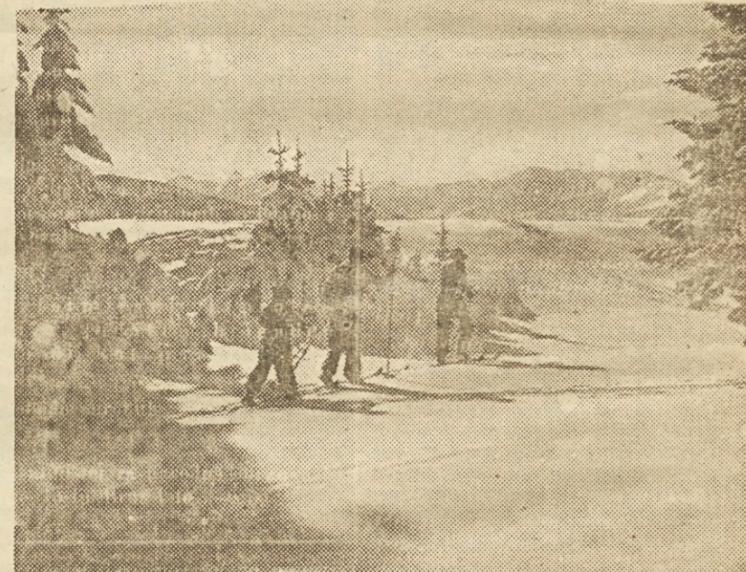
smučarjev narašča in zaradi tega je tudi ogromno povpraševanje po smučeh. Z ozirom na dvig kupne moči delovnega človeka, naša razvijajoča se industrija za fizkulture potrebščine ne more trenutno še zadostiti povpraševanju. Zato morajo podružnice, ki imajo z ozirom na specifičnost svojega dela možnost, da same izdelaj smuči, takoj pričeti z izdelovanjem preprostih smučij in jih dati na razpolago drugim, ki nimajo možnosti, da bi si jih sami izdelali.

Za čim številnejše udeleževanje delavcev v smučanju ter za racionalno izkoriščanje smučij, bomo takoj začeli z ustanavljanjem smučarskih postaj. V drugih republikah so pri tem delu dosegli že lepe uspehe, v Sloveniji pa je lansko leto samo ljubljansko krajevni strokovni svet otvoril smučarsko postajo v Ljubljani. Ta postaja je pokazala nujnost organiziranja podobnih postaj tudi drugod. V letošnji sezoni bodo morali sindikalni sveti, ki imajo ugodna smučišča, ustanoviti smučarske postaje. Pa ne samo sindikalni sveti, temveč tudi večje sindikalne podružnice morajo pristopiti k organizaciji teh postaj in nuditi smučij vsakemu, ki se želi udeleževati v tej panogi.

Pri ustanavljanju smučarskih postaj nabavi smuč itd., naj se sindikalne podružnice poslužujejo poleg drugih finančnih sredstev tudi dela 10% kvote od vplačane članarine, ki je namenjena za fizkulturo in kulturno-prosvetno delo ter sklada vojsstva. Vsa ta finančna sredstva pa se lahko še znatno povečajo s prostovoljnimi delom.

Samo s takim delom bomo lahko dali priliko vsem tistim, ki se želijo udeleževati v smučanju, da se bodo naučili vseh lepote, ki jih nudi ta šport. Vse one, ki se do sedaj niso udeleževale v tej disciplini, skušajmo zainteresirati in vključiti. Od takojšnjega organiziranja postaj in nabave smučij je tudi odvisna uspešnost petletnega fizkulturenega plana.

Samo s takim delom bomo lahko dali priliko vsem tistim, ki se želijo udeleževati v smučanju, da se bodo naučili vseh lepote, ki jih nudi ta šport. Vse one, ki se do sedaj niso udeleževale v tej disciplini, skušajmo zainteresirati in vključiti. Od takojšnjega organiziranja postaj in nabave smučij je tudi odvisna uspešnost petletnega fizkulturenega plana.

Smučarski sport krepi duha in telo, zato s smučmi v gore!

Kratke vesti iz naših podružnic

Tako delavci Opekarne Trbovlje zastavljajo vse sile za izvedbo plana

V nedeljo 7. decembra je v dvorani Delavskega doma v Trbovljah prejelo 8 novih udarnikov Opekarne rudnika Trbovlje udarniške legitimacije. Vsi na novo proglašeni udarniki so zaposleni pri najtežjem delu, pri krožni peči, in presegajo normo za 49%.

Udarniki v kočevskem rudniku

Tovariš Markovič Mijo, rudar v kočevskem rudniku, je bil že četrty proglašen za udarnika. Delovno normo presega za 59%. Tretjič sta bila v tem delovnem kolektivu proglašena za udarnika tov. Hegler Franc, ki pre-

sega normo za 58% in tov. Grišar Viktor. Poleg tega so bili proglašeni za udarnike še številni drugi rudarji, ki so s svojim delom dokazali, da jim je preseganje norme v splošni borbi za plan stvar ponosa in časti. Še nekaj so ponosni kočevski rudarji — v svoji sredini imajo tovariša Jožnik Miho, ki je prejel diplomno in red Češko-slovaške republike.

S prostovoljnimi delom si bojo zgradili sindikalne prostore

Clani sindikalne podružnice železnike postaje Ljubljana so imeli doselej svoje sindikalne prostore ob Masarykovj cesti v poslopju tik Dapceve postaje. Ker je število članstva v zadnjem času naraslo, je postala osveščanja dvorana premajhna in člani so na številnih sestankih obravnavali vpra-

si opral perilo in zakipali obleke in obutev. Ko so se partizani tako urjali, jim je bila predvsem vroča želja, da bi se fotografirali. Nekoli ni bilo med nami toliko ljudi, ki bi želeli ohraniti svojo podobo v polni bojni opremi na fotografiji, kakor po vrnitvi s Karpato. Seveda so pravili tudi Grigorija Jakovljeviča do tega, da se je dal fotografirati.

Spominjam se fotografije, ki jo je napravil naš partizanski fotograf na prstavi Konotopu nekaj dni po pohodu Bazime. Grigorij Jakovljevič sedi na klopi, glavo ma še obvezano, toda bolj čvrstega in strumnega ga še nisem videl nikoli. Partizan-ko žv-tjenje ga je napravilo prav takega resnega vojaka kakršen je bil preje med nami samo Rudnev. Sedaj pa so vsi postali prekaleni vojaki: vseh so se prijela vojaške navade. Na fotografiji sta bila skupaj z Bazimo njegova rešitelja: Semčenko in Bičkov z avtomatskim orožjem v rokah. Kakšna orla! Gledaš ju in s misliš: kako močati so postali vsi ljudje, koliko sil, koliko žlahnosti se je pokazalo pri mnogih sovjetskih ljudeh, ki jih popreje še opazil nisi!

Sredi oktobra je bila že osnovana masa našega združenja na zbornem mestu. Niso se vsi vrnili z rejsa. Nekateri borec so prišli na pristavo Konotop z dvema avtomatoma in tulji s tremi: eden je bil njihov ostalo avtomatsko orožje pa je bilo od tovarišev, ki so padli v boju.

Pri nas je bila taka navada: če se je borec vrnil iz boja brez orožja, smo mu dali v roke palco in je moral goniti živino. Za partizana ljudskega maščevalca, je to bila najhujša kazen. Ničesar ni tako cenil kakor orožje in municijo, to je bilo zanj svetinja nad svetinjami. Kadar se je bilo treba v hudi stiski odločiti, kaj boš odvrnil ali plašč ali del nabojev — nisi nič razmišljal, odvrnil si plašč, pa naj je mraz še tako pritiskal.

Pristava Konotop — to je nekaj hiše k stoje na poljani sredi gozda. V teh hišah so se nastanili štab združenja, izvidnik oddelki za zvezo, tu smo uredili tudi konel. Partizanski vodi so se namestili okrog pristave v gozdu in so se razprostirali po prostoru, ki je meril v polumeru petnaest kilometrov.

Tu smo bili kakor doma. V naši sosesčini se je nastanilo veliko združenje roveskih partizanov pod poveljstvom Bazime. To združenje je imelo svoje letališče: na njem so pristajala letala iz Moskve. Nedaleč od nas je delovalo tudi letališče Sabrova, s katerim smo sočasno odšli iz brianskih gozdov in na katero smo večkrat naložili na svojih pohodih. Tu smo se spet povežal z beloruskimi partizani. Njihova taborišča so bila nekaj deset kilometrov od nas.

Bilo je že hladno. Ukazal sem ljudem, naj si temeljito uredijo bivališča,

da bi se odpočili in praznovali bi za jočo se 26-to obletnico Oktobrske revolucije, kakor je treba. Borec se potrudili. Kadar so počivali, so s naši ljudje radi gospodarski uredili življenje. Po pohodu na Karpate pa so vsi še prav posebno želeli, da bi vsaj nekaj dni preživeli v lepih razmerah.

Minil je kak teden dni in v gozdu okrog pristave je zrastle kaj lepo urejen h naselbin. Ko so fantje gradili bivališča in so napravili v svojih naselbinah celo poti, posuli so jih z rumenim peskom in postavili ob potih klopi.

Ko se je bližal oktobrski praznik, so se partizani hkrati pravljalni, da bi zadali nov udarec sovražnikovim komunikacijam. Vodi so se preuredili in dopolnili, tako da so imeli normalno število ljudi. Dopolnjevali so se vodi, sestavljeni iz borcev z avtomatskim orožjem, vodi mitraljezcev in strelcev, oddelki množicevalcev in izvidnikov. V vseh enotah so se fantje učili, kako se je treba vojskovati. Stari partizani so učili mladino, ki so jo pripeljali s seboj s Karpato. Saborožniki so se učili v tčah k smo jih obratno, rabi takoj prve dni, ko smo se na standi na pristavi Konotopu, z našim monom, da bi se znova la partizanska tehnika v m nerstvu.

Od Putivlja do Karpato

Začutili smo se: — Kaj pa je tu v gozdu takega, kar bi bilo treba stražiti? — Ljudje so odločili, da je treba stražiti — in tako stražim, da ne bi kdo česa odnesel, preden bomo dali vse to v muzej. — Je dejal in pokazal na mizico in ta te panje, sledove našega počivališča.

Kako prijetna je bila zavest, da ti kraj niso dragi le nam, partizanom, temveč, da jih varuje vse ljudstvo kot spomin na naš skupni boj!

1. oktobra smo bili že na zbornem mestu, na pristavi Konotop, v gozdovih južnega Polesja. Pred nami je prišla sem s Karpato skupina pod poveljstvom Brojka. Takoj za nami so začele prihajati tudi ostale skupine.

Bile so skupine, ki so sestajale samo iz nekaj ljudi. Grigorij Jakovljevič Bazimo se je prebiral s štirimi tovariši. Dva sta na pol pota padla v spopadu z nemško policijo. Bazima je bil hudo ranjen v glavo. Pri njem sta ostala Denis Semčenko in Pjotr Bičkov. Ta dva pogumna fanta sta prehodila nekaj sto kilometrov po gozdovih in samotnih globelih, ko sta

se ogibala policiji, ki jih je zasledovala, in na rokah nosila ranjenega komandanta in vrvoč s številnimi dokumenti ter knjigami povelj.

Grigorij Jakovljevič bi raje življenje izgubil kakor pa to vrečo. Že v spadžanskem gozdu je vsako povelje oddelku izdeloval, kakor da bi to bil dokument zgodovinskega pomena. Dogajalo se je, da je divjal boj, lil dež ali naletaval sneg, Grigorij Jakovljevič pa je sedel na panju si potegnul plašč čez glavo in čakal v notes osnutek povelja. Povelj ni takoj pisal na čisto. Napravil je osnutek, potem pa je ponoči v zemljienci ali kolibi natančno, po učiteljsko prepisoval povelje v knjigo. Vrhših sem se celo razjezil in zavpil: — Nehaj že čakati in lezi! — Grigorij Jakovljevič se je samo nasmehnil in rekel: — To čakarijo bodo proučevali zgodovinarji.

Pri nas je bila taka navada, da smo povsod kjer smo počivali uredili najpoprejši konel. Ko je prišel Bazimo, so se na pristavi Konotopu, z vsi borec in komandanti okopali, nekateri še celo po večkrat, vsi so